

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 361.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, november 26.

Meggyilkolták a görög királyt?

Haza jön a király

Alig néhány napja, hogy uralkodónkká lett IV. Károly s azóta hány ajkról — hányszor hangzott el a kérdés: „Mikor jönnek hozzánk?” „Mikor koronáztatják meg magukat?”

Ez a kérdés féltő és aggodalmas volt, mert a szeretet diktálta s nem tudta az a sok szegény, gyászoló, szenvedő magyar szív, hogy ezt a szeretetet értik-e odafenn? Odafönn a trónok magasában tudják-e, hogy a magyarság rajongó szeretettel köszönti új uralkodóját eszményi rajongással néz fel új királynőjére? De aggodalmas volt-e kérdés azért is, mert ha biztunk is, nem tudtuk még: vajjon a trónok magasában ismerik-e a magyar lélek bibliájának azt az első evangéliumát, hogy — uralkodónk csak akkor lesz királylány, ha Szent István koronája ott ragyogott már a fején!

S e féltő, aggodalmas kérdésre ma felelet érkezett. A Budapesti Tudósító ma hivatalosan közli, hogy IV. Károly király és Zita királyné egész udvartartásukkal, december közepén Budapestre érkeznek.

A magyar szívek ablakain, a ragaszkodó hűséges szemeken örömföld lángja gyullad ki. Megértette az ifjú uralkodó a mi szívünk titokban elsőhajtott óhaját s nemes elhatározással ő siet elénk, mintha mondaná:

— Tudom, mit kívántok, s tudom: miért kívánjátok. Mert szeretitek ezer éves hazátokat, ősi alkotmányotokat, s szerettek engem is. Láttalak benneteket küzdeni a harcmezőn, láttam hogyan hal meg hazájáért a magyar, s hogyan adja oda utolsó csöpp véréit is királyáért — ha szereti azt. Megismertelek benneteket, én is szeretlek és soha el nem felejtkezem rólatok...

Igy felelt a fiatal uralkodó a magyar szívek titkos kérdésére. S jön... siet hozzánk, hogy fejére tegyék a 900 éves koronát, amely nemcsak egy nemzet uralmának, de királyi erényeinek is a szimbóluma. S abban a pillanatban, amelyben felkent fejét megéri a magyarok szent koronája: felébred a Tisza—Duna között egy rég elhallgatott, aludni tért mese s színesedik, elevenedik — talán valóra is válik. S a pusztákon, a csillogos ég alatt, a kis ablaku, nagy szíveket rejtő nádteleles házikókban, templomok mélyén suttogni fogják az

emberek, asszonyok: — Volt egyszer egy királyi... nem halt meg... visszajött. Hogy miért jött vissza? mert nagyon szerette a magyarokat!...

Mackensen seregei megvetették lábukat Romániában.

— Krajovától keletre átléptünk az Olton. —

Berlin, november 25. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Különös esemény nem volt.

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadcsoportja:

Rigától délnyugatra a tüzérségi tevékenység időnként erősödött.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

A gyergyói hegységben, Baca-Neagra mellett, az ellenség egy támadását véresen visszavertük. Onnan délre, ahol az Olt áttör az erdélyi Alpokon, a német—osztrák-magyar csapatok, a románok makacs védekezése dacára, elragadtak tőlük több helységet. Ez alkalommal ismét három tisztet és 800 főnyi legénységet fogtak el. Az Olt folyása mentén eiterülő lapályon megtörtük az ellenség ellenállását. Itt átléptünk a folyón. Románia nyugati határán a főhadiseregüktől elszakított román zászlóaljok még szívósan védekeznek a Turnu-Severintől északkeletre levő erdős hegyekben.

Balkán haretér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Dobrudzsában kölesönös ágyutüz. A szövetséges központi haderők délről átlépve a Dunán, román területen megvetették lábukat. Racovitanál a lakosság ismét részt vett csapataink elleni harcban.

Macedóniai hadszíntér:

Olaszoknak Monasztirtól északnyugatra, a szerbeknek Grunistetől északra megkísérelt hiába való előretöréseitől eltekintve, nincs jelenteni való. Ludendorff, első főszállasmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hol van az angol flotta?

Berlin, november 25. A Wolff-ügynökség jelenti: Tengeri haderőnk részei huszonnegyedikére virradó éjjel előre törtek a Themse torkolata és Dover északi kijárata ellen. Egy előőrshajó kivételével, amelyet ágyutűzzel elsüllyesztettünk, ellenséges haderőt nem találtunk. Ramsgate megerősített helyet tüzérségünk tűz alá vette. Midőn erre sem mutatkozott az angol flottának egyetlen egysége sem, haderőnk visszafordult és sértetlenül befutott a támaszpontjául szolgáló hazai kikötőbe. A tengerészeti vezérkari főnöke.

Előbbre haladt támadásunk Sinaja felé.

Budapest, november 25. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

József főherceg vezérezredes harcvonala:

Turnuszeverintől északkeletre az ott elszakított román csapatok még szívós ellenállást fejtenek ki. Az Olt alsó folyása mentén a német csapatok eljutottak a keleti partra. Rimni Valceától északra az osztrák-magyar—német csapatok támadása újból előbbre haladt. Három tisztet, 800 főnyi legénységet elfogtak. Békás vidékén egy ellenséges támadás eredménytelen maradt.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Nem volt különös esemény.

Olasz haretér:

Egy erős repülőrajunk jó hatással számos bombát dobott a primolanoi pályaudvarra és az ottani ellenséges táborokra. Valamennyi repülőgépünk, heves védőtűzelés és erős szélvihar dacára sértetlenül tért vissza.

Délkeleti haretér:

Jelentős esemény nem volt. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Két ország készül királyát temetni.

— Bécsi tudósítók telefonjelentése. —

A gyászpompába öltözött Bécs városa a nagyszerű temetésre készül. Máris tömérdek ember érkezett Ausztriából és Magyarországból, akik mind el akarják kísélni Ferenc Józsefet utolsó útjára: a Hofburgból a kapucinusok sirboltjáiig. A fejedelmi személyiségek még nem jöttek meg, de bizonyos, hogy nemcsak Vilmos császár, hanem Augusztá császárné is megjelenik.

(Vilmos császár és a császárné Bécsben.)

Augusztá német császárné november 28-án, kedden délelőtt Bécsbe érkezik, hogy részt vegyen Ferenc József temetésén. A pályaudvaron Zita királyné fogja várni udvarhölgyével, Kállay Erzsébettel.

Tegnapig Vilmos császár, Frigyes Agost szász király, Lajos bajor király és Ferdinand bolgár király jelentette be hivatalosan a temetésen való részvételét. A német császár és a bajor király a Burgban fog lakni s ezuttal kivételesen a szász király is ott fog megszállani, noha eddigelé, valahányszor Bécsbe jött, mindig hugánál, Mária Jozefa főhercegasszonyánál, királyunk anyjánál, az Augarten-palotában szokott lakni, de most beteg van a palotában. Matild szász hercegnő, aki már hetekkel ezelőtt jött látogatóba Mária Jozefa főhercegasszonyhoz, megbetegedett. Allapota nem ad aggodalomra okot, de a szász király mégis inkább a Burgban fog megszállani. Ferdinánd bolgár király a Seilerstädtén levő Koburg-palotában fog lakni. Még nem biztos, hogy mely napon érkeznek a fejedelmi vendégek. Valamennyien azt kérték, hogy a háborúra való tekintettel ne rendeljenek melléjük katonai diszszolgálatot.

A Budapesti Tudósító jelenti: Csernoch János dr. bibornok-hercegprimás ma este Budapestre érkezett. A holnapi nap folyamán a hercegprimás Tisza István gróf miniszterelnökkel fog tanácskozni. A tanácskozások Ferenc József királyi temetésére és az azután következő egyházi és közjogi ünnepekre vonatkoznak.

(Az országgyűlés a temetésen.)

A Budapesti Tudósító jelenti: A képviselőház és a főrendiház tagjai csütörtökön, e hónap 30-án reggel három különvonaton utaznak Bécsbe a király temetésére. A különvonatok kizáróan a képviselők és főrendek részére lesz fenntartva, akik számozott jegyet kapnak. Az utat fekete magyar rubában, katonai egyenruhában, vagy gyászöltözetben teszik meg. Bécsben a pályaudvarnál külön villamos-kocsik állanak majd rendelkezésre s ezek viszik a küldöttség tagjait a Neuer Marktig.

Innen gyalog mennek a Szent István-templomba. A gyászszerartás és beszentelés után a magyar országgyűlés tagjai visszatérnek a keleti pályaudvarra, a honnan hazautaznak Budapestre. Az udvari gyászszerartás szerint a menetben a Hofburgból a Szent István-templomig csak az udvari méltóságok és tisztviselők, a Szent István templomból a kapucinusok kriptájáig pedig csak az uralkodó család tag-

jai vesznek részt. A közelebbi intézkedéseket holnap közlik.

(A temetési menet.)

A kora reggeli órákban másodsor tett próbautat az a hatalmas halottas kocsi, amely Ferenc József király koporsóját fogja vinni. Több gyászkocsi reggel félhétkor kanyarodott be az akadémiai utnál a Ringre. A kocsisornak, amely a nyolclelővas halotti hintóból, két négyelővas és öt hallovas udvari gyászkocsiból állott, félóra kellett hozzá, míg megtette az utat az Aspern térig.

Nyomban azután, hogy agg királyunk örökre lehunyta fáradt szemét, a császárvárosban lázas, nagy munka kezdődött: a készülődés a temetésre. A mesteremberek, s főként a diszitó munkások, a nyergesek, szijgyártók és kocsikészítők kaptak sok munkát, hogy a reugeteg udvari fogatot és legfőként a halottas hintót a temetésre alkalmas díszbe öltöztessék.

A koporsóvivő feketediszü kocsi már-már készen van és nagy, megrendítő hatást kelt a nézőben. A kocsinak a szinte óriás mérete már egymagában is mélységes impressziót okoz. A hintónak a karosszériája egyedül nyolc méter hosszú, három méter széles és öt méter magas. A kocsi valamennyi fából való része fekete fényezett tölgyfa. A baldakin, az oszlopok, a kocsi váza, sőt még a kerekek és a tengelyek is a fadaragás művészetének a remekei, amelyeket kiváló képfaragók mintái alapján alkották. A kocsi menyezetének a két oldalán tíz kétféjű sas díszlik. A hintó hajóját négy oldalt nem borítják üveglapok, hanem gazdag díszü fekete drapériák, amelyek közepette szabadon áll a koporsó. A koporsót nem emberi erővel, hanem emelőkészülék segítségével helyezik el a hintóban; ez a vasból való gépezet bele van építve a hintóba. Ezt az emelőgépet le lehet bocsátani a föld színéig, ott ráhelyezik a koporsót s azután a gép a koporsót fölvonja a kocsi magasságáig, majd lassan bevonja a hintó belsejébe.

Ez a díszes temetkezési hintó eddig kétszer teljesítette szomorú föladatát. Első ízben Erzsébet trónörökös temetésekor, második ízben Erzsébet királynénak a kapucinusok sirboltjába való helyezésekor használták. A hatalmas hintót nyolc nemes fajú, spanyol, fekete paripa fogja húzni, a lovakat a király testőrségének az istállóiból válogatják.

A koporsót vivő díszhintó után a menetben negyven másik díszfogat következik. Ezek közül harminc udvari fogat, tíz pedig állami gyász-ekvipázs. A halottas hintón és a harminc udvari fogaton a művészi faragáson kívül egyéb dísz is akad, nevezetesen a lámpáknak, a kerekek agyának, a kilincseknek a tompa fényü ércanyaga. Am a tíz állami fogat a legteljesebb, legsötétebb feketeségbe borul. Ezeket a kocsikat a tetőtől a kerékig nehéz fekete lepel borítja s a fekete szín egyformaságán egyetlen fényes pont sem csillan. A harminc udvari fogat is gyászos díszben fog pompázni, de fekete drapéria nem lesz rajtuk. Ehhez a negyven kocsihoz nem csatlakoznak virágot és koszorút vivő fogatok. A hatalmas kocsisor díszítésén éjjel-nappal dolgoznak és a program szerint szombat estére rendben is lesz minden. Schönbrunnból azonban nem a leirt díszhintó, hanem egyszerű furgón hozza be a Burgba Ferenc József király koporsóját.

Még nincs készen az az érekkoporsó, a melybe a keményfából való és fekete selyembáronnyal bélelt koporsót helyezni fogják. Csak hétfőn reggelre készül el s akkor viszik

a schönbrunni kastélyba, a harmadik koporsó pedig a hatalmas szárkofág, hónapok munkája lesz. elsőrangú ércöntőgyárnál rendelték meg művészi tervek szerint.

A kapucinusok kápolnáját már bevonták fekete lepellel, az imaszékeket kihordták belőle, az oltárt, az imazsámolyokat és magát a padlót is fekete posztóval takarták le. Köröskörül a falakon és az oszlopokon fehér keresztet, s az elhunyt király nevének kezdőbetűi láthatók. A főhajó közepén most állítják föl a katalafkot, a melyen a koporsó a beszentelés szerartása alatt pihenni fog. Beszentelés után a kapucinusok átveszik a király holttestét és a sokasos szerartásokkal viszik le a kriptába.

A főudvarmesteri hivatal Ausztria minden részéből, Magyarországról és a külföldről valóssággal elárasztják bejelentéseikkel a különböző testületek és hatóságok, amelyek küldöttségekkel akarják magukat a temetésen képviseltetni. A szaktestületek a szakminiszteriumoknál jelentették be részvételüket, magánál a főudvarmesteri hivatalnál pedig már eddig több, mint hatvanezer a bejelentések száma.

Mihelyt megjelent a hivatalos közlés, hogy milyen utvonalon viszik a király holttestét a schönbrunni kastélyból a Burgba, a jövő csütörtökön pedig a Burgból utolsó útjára, a kapucinusok sirboltjába, igen sokan igyekeztek helyet biztosítani a szállodák, magánlakások erkélyein és ablakain, kávéházak és vendéglők nagy üveges ablakai mögött, hogy láthassák a gyászmenetet. A hadsegélyző hivatal felhívást intézett azokhoz a cégekhez és magánosokhoz, a kik pénzért helyeket adnak a közönségnek a temetésekor, hogy az ablakok és erkélyek egy részét bocsássák a hadsegélyző hivatal rendelkezésére, a mely a befolyt összeget a hadiözegeknek és árváknak juttatná.

A felhívásnak van is eredménye; most a hadsegélyző hivatal árusítja a jegyeket megfelelő áron s arról is gondoskodni fog, hogy a kik jegyet vásárolnak, igazolványt is kapjanak, a melylyel átengedik őket a katonai kordonon.

Le kell szerelnie a görög hadseregnek.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Corriere de la Sera szerint az entente újabb követelésekkel akar a görög kormány elé állani és pedig követelni fogják az entente vezetése alatt álló görög hadsereg részleges leszerelését.

A párisi sajtó szerint a görög kormány a legközelebbi órákban bejenti tiltakozását Ekerterins megszállása ellen. Ugyanekkor Artiges francia tábornok követelni fogja a lambroz kormánytól, hogy elálljon attól a hiábavaló tiltakozásától, hogy az angol-francia csapatok birtokukba vegyék a görög hadianyagot. Görögországban a polgárság és a katonaság körében egyre nő az izgalom. Az entente követek palotáinak őrségét megerősítették. A követsegek közelében véres tüntetések játszódtak le. A Venizelista sajtó is beismeri, hogy sem a rábeszélés, sem a fenyegetés nem használ a királyhü tartalékosokkal szemben.

Athénből jelentik: Az orosz követ elleni merényletkor számosan megsebesültek, csupán a követ maradt sértetlen.

Románia hadügyminisztere Románia megszállásáról.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az oláh hadügyminisztérium sajtóosztálya közli: Az ellenség valamennyi fronton változatlan erővel támad tovább. Kitűnik, hogy az ellenség nem számított arra a nagy ellentállásra, amellyel találkozott. Az ellenség támadása a Zsil völgyben *harcvonalunk áttörésére vezetett* és a csekélyebb számú oláh csapatok képtelenek voltak a front valamennyi részét tartani. Ezért az oláh hadvezetőség meggyöngítette a csapatokat a kevésbé veszélyes helyeken. Általában arra a kérdésre, hogy a többi völgyekben, ahol az ellenség semmivel sem kisebb erejű, a saját erejére utalt oláh hadsereg képes lesz-e továbbra is tartani állásait, és amely állások meggátolnák, hogy a németek megszállják az oláh síkságot, az oláh hadvezetőség képtelen bizonyossággal határozott választ adni. A hadvezetőség a lakosságot az események eme fordulatával szemben is nyugalomra inti. Románia csak egyrésze a szövetségesek földjének és

ha az ellenség megszállná Romániát, azon gazdasági előny folytán, amelyet az ellenség elérne, ez súlyosabban érintené hataimass szövetségeseinket, hadvezetésük összcéljait illetőleg, mint magukat az oláhokat.

Az orosz határról jelentik: Eddig mástfél millió oláh menekült érkezett Besszarabiába. Miután az első oláh hadsereg főparancsnoksága közölte, hogy a Kis-Oláhországot fenyegető ellenséges támadást nem lehet sokáig tartani, Krajova körületében borzasztó pánik ütött ki, amelynek hullámai Bukarestet is ellepték és itt megismétlődött az a népvándorlás, amely az első bombázások alkalmával volt látható. Bukarestben a legtöbb üzletet bezárták. *Bratianu* miniszterelnök, aki Jassyból rövid időre Bukarestbe érkezett, az ugyancsak odaérkezett *Szacharov* orosz tábornokkal fontos megbeszélést folytatott és roppant izgalomban hagyta el a fővárost és visszatért Jassyba. Jassyban borzalmas állapotok uralkodnak. Minden ház tulzsfolt, sok menekültnek az eső és hideg ellenére a szabadban kell tartózkodnia, ami természetesen epidemiákat szül. A Bukarestben megjelent napilapok legnagyobb részt már régen elmenekültek. A *Journal de Balkán* kiadója, *Ruben*, Odesszába érkezett, mert a lapja ott fog megjelenni. Az *Adeverul* és az *Epoka* Jassyban jelennek meg. *Take Joneszku* szintén Jassyba menekült.

Az izgalom az oláh események

miatt az egész Franciaországban növekszik. A lapok nemcsak Krajova elestét jelentik be, hanem azt is, hogy az oláhok valószínűleg kényszerülve lesznek az Olt völgyében ellenállásukat feladni. Ennélfogva valószínű, hogy *Sacharov* tábornok Dobrudzsában csak annyi erőt fog hagyni, hogy védekezni tudjon *Mackensen* ellen, főerejét pedig Bukarest védelmére fogja felhasználni.

Az orosz határról jelentik: A bukaresti orosz követ összeveszett *Bratianu* miniszterelnökkel és hosszabb szabadságra ment. Ugy hírlik, hogy a követ lemondása közvetlen küszöbön áll.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oláh hivatalos jelentés november 24-ről. Az Olt völgyében *balszarnyunkat az ellenség igen hevesen megtámadta. A túlerőben lévő ellenség erős nyomása miatt csapataink Oltec irányában visszavonultak.* Déli arcvonal: Az ellenség partraszállítást kísérelt meg *Zimnienél.*

Az orosz hivatalos jelentés november 24-ről: A Jiu mentén oláh csapatok az ellenség nyomása alatt visszavonultak. A dunai arcvonalon előőrsi csatározások.

LEGUJABB.

Rövid 3 órákor érkezett telefon jelentés.

Tört nyertek Mackensen csapatai.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A német esti hivatalos jelentés a következő: A Somme mentén csak csekély tevékenység.

A közép és az alsó Olt folyónál előrehaladások. A Sistovnál átkelt csapatok észak felé területet nyertek.

A Macedon-fronton nyugalom van.

Stürmer utódát Trepowot nem nevezték ki külügyminiszteré. A külügyminiszteri állást még nem töltötték be.

A *Corriere de la Sera* annak a féllelmének ad kifejezést, hogy legközelebb újabb német-osztrák-magyar offenzíva kezdődik a Trentinóban és felszólítja a hadvezetőséget, hogy

minden eshetőségre készüljön el. Olaszország semmi esetre sem küldhet tehát további csapatokat más harcterekre.

Athénből jelentik: Fourvet francia admirális ma újabb ultimátumot adott át a görög kormányának, amelyben azt követeli az entente, hogy december 2-ikáig a tüzérséget, december 15-ig pedig az egész hadsereget szerelje le, mert különben erőszakot alkalmaznak. A görög kormány kijelentette, hogy nem adja át a fegyvereket.

Az „ARADI KOZLONY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdeben :-: Egyes szám ára 12 fillér

Az Augustza Gyorssegély-alap első biztosítottja.

Két aradi hős családjának biztosítása. — Unnepély a városházán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hetek óta a legnagyobb csendben, minden zajt és reklámot kerülve, dolgozik és szervezkedik Aradon és a környéken a háborús jótekonyság egyik legfontosabb és legnagyobb szabású intézménye, az Augustza Gyorssegély Alap hadibiztosítási osztálya. Az intézményt nagyjában és egészében már régebben ismerttük. Az Augustza Gyorssegély Alap minden ágazata és így a hadibiztosítás is merőben altruisztikus szervezet, amelynek célja, hogy a háboruban elesett vagy rokkanttá vált hősök családjairól való gondoskodás terhére levegye az állam vállairól, főleg az adminisztráció szempontjából. Az intézmény, amelynek Augustza főhercegasszony a védnöke és amelynek élén Kálnán Gusztáv valóságos titkos tanácsos volt államtitkár áll, az állam és a közigazgatási hatóságok teljes támogatását élvezi. Az állam segítségével és protekciója mellett a társadalom nagyszabású segítő munkáját állítja az Augustza Gyorssegély Alap a legnemesebb cél: a rokkanttá váltak vagy hősi halált haltak családjai megsegítésének szolgálatába.

Arad város közönségének holnap délután lesz alkalma első ízben meggyőződést szerezni az Augustza Alap áldásdus működéséről. A városháza közgyűlési termében holnap vasárnap délután három órákor ünnepélyes formák közt ötezeröttszáz korona biztosítási összeget ad át két elhunyt aradi hős családjának az Augustza Alap aradi központja. Ez alkalomból *Varjassy Lajos* polgármester megbízásából *Kovács Vince* kulturtanácsnok fogja méltatni az intézmény szociális és humanitárius jelentőségét. Azzal, hogy a közigazgatás ugy Aradon, mint másutt is, első embereivel vesz részt az Augustza Gyorssegély Alap működésében, dokumentálni akarja azt a nagy jelentőséget, amelyet a kormány az intézménynek tulajdonít. Az Augustza Alap részéről *Halász Jenő* Acsev. főfelügyelő minden emberbaráti mozgalom vezetője fog beszélni. A holnap délutáni gyűlésre meghívást kaptak az összes aradi hadisegélyes asszonyok, akikkel népszerű előadásban fogja ismertetni az aradi központ egyik tisztviselője a hadi és rokkantsági biztosítás nagy fontosságát.

De minden előadásnál nagyobb hatással bizonyítanak a tények az intézmény nagyra hivatottsága mellett. *Mánya Demeter* aradi cipésmester és *Huszka Istvánné* azok akik az Augustza Alap hadibiztosításának előnyeit első ízben élvezik. *Mánya Aurél* 1916. szeptember 13-án biztosította hadbavonult fiát, ifj. *Mánya Aurélt* 5000 koronára. Hat nappal később a fia elesett a harctéren. A mélyen sujtott apa kezeihez 5000 koronát fizet ki holnap az aradi központ. *Huszka Istvánné* 500 koronára biztosította a fiát. Mindössze egy részletet 4 korona 50 fillért fizetett le *Huszkáné*, amikor híre jött, hogy fia életével áldozott a szabadságunkért és fennmaradásunkért folytatott küzdelemben. Az 500 korona, amelyhez *Huszkáné* a hadibiztosítás révén jut, nem nyújthat kárpótlást az elvesztett kenyér kereséért, de legalább az özvegy anya sorsát megkönnyíti és megélhetést biztosít számára az első nehéz időkben.

Az Augustza Gyorssegély Alap aradi szervezete ezúton is meghívja az érdeklődőket a vasárnapi gyűlésre.

LEGUJABB.

Régen 3 órakor érkezett telefon jelentés.

Falkenhayn és Mackensen találkozására egy nap kérdése.

Szofia. Mackensen dunai átkeléséről a következő érdekes részleteket közlik: Jól megfontolt stratégiaiával a hadvezetés várta addig, amíg a szövetséges csapatok a kárpáti szorosokat áttörték és az oláh síkságra leszálltak. Ezáltal az északról és délről előnyomuló csapatok együttműködése lehetségessé vált és Mackensen már döntő manőverhez nyult. Csütörtök este volt, midőn a nagy eseményt keresztül vitte. Első átmeneti pontnak Sistov városát választotta, ahol az oroszok 1887-ben, a románok 1913-ban átkeltek a Dunán. (Ellenkező irányban.) Pontonokon és esónakokon mentek át az első csapatok rövid tüzezségi előkészítés után és elűzték a gyenge oláh csapatokat, a melyek csak kevés ellenállást tanúsítottak. Ezután megkezdődött a hidak építése. Négy hidat építettek, melyeken először a német

tek, azután a bolgárok s végül a törökök mentek át. Pénteken ugyszólván már be volt fejezve az átkelés. Mikor a hidfőállásokat megerősítették, három irányban kezdődött meg az előnyomulás: *Karakal felé, amelyet Falkenhayn csapatai már megszállottak, Giurgiu felé és végül Alexandria felé, amelyet már el is értek.* Ugylátszik, hogy az oláhok a főellenállást azon a vonalon akarják keresztülvinni, amely Giurgiunál kezdődik és Kampo lungnál kelet felé hajlik. A főtámaszpont Bukarest lenne. *Időközben a központi hatalmak birtokába kerültek egész Európa leggazdagabb éléskamrái, valamint lehetővé tették a szabad dunai közlekedést Bulgáriával.*

Luganó. A Secolo jelenti: Az oláhok elpusztították a *pitesi—bukaresti* vasutvonalat, hogy lehetetlenné tegyék az ellenség előnyomulását Bukarest felé.

Károly király megcsókolta Szent László fejerekllyét.

— Magyar királyok ősi szokása hadbavonulásuk előtt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Széchenyi Miklós gróf nagyváradi megyéspüspök a következő püspöki körlevelet adta ki: A világtörténelem egyik legdicsebb alakja után trónjára lép az ifjú király s az a hódolat, mellyel a magyar nemzet a legalkotmányosabb királyát körülvette, most új apostoli királyunkat, Károlyt övezi.

A háboru vérvörös hullámaiból emelkedik ki fölséges alakja, ágyudörelly és harci zaj kíséri trónraléptét, de Ő lelkének nagyságában leborul az isteni gondviselés előtt s áldást esd magára, hogy a győzedelmes béke után együtt dolgozhasson népeivel a békés eróptálás és megújulás munkájában. Alattvalói hódolattal állják körül trónját, szívünk még sajog a fájdalomtól, mely a nemzet atyjának elvesztésével ért, de midőn őseinktől kapott hűséggel a legfelsőbb trón zsámolyához helyezzük hódolatunkat: a Felséges király egyéniségében rejlik drága kincsek, az Ő mélyen vallásos lelkülete, páratlan szívósága, fenkölt lovagiassága a háboru tüzeiben megedzett emberismerete és életbölcsesége biztos reményt, büszke bizalmat nyújt, hogy az Ő uralkodása dicsőséggel és áldással teljes lesz.

Szent István, Szent László királyaink dicsősége sugároz felénk, ezek nyomdokain fog haladni az apostoli király, aminek zálogául szóról-szóra adom a levéltárunkban őrzött következő okmányt:

2877—1916.

Kegyes emlékezetül, 1916. október 17-én, Szent Hedvig napján *Károly Ferenc* főherceg, Magyarország trónörököse, lovassági tábornok, mint a hazánkat igazságtalanul, rablómódra megtámadó Románia ellen indított hadseregek vezére Nagyváradon a nagyváradi 1. sz. püspöki palotában tartózkodván és a nevezett püspöki palota kápolnájában reggel fél kilenckor gróf *Széchenyi Miklós* nagyváradi 1. sz.

püspök urtól végzett csendes misét meghallgatván, *Szent László királynak a székesegyházból ez alkalomra oda átvitt fejerekllyét az ellenség ellen induló régi magyar királyok jámbor szokását követve, ajtatosan megcsókolta.* Jelen voltak *Karácsonyi János dr. örkanonok, Brem Lőrinc oldalkanonok és Mazurek Gyula dr. püspöki titkár.*

Az apostoli király oldalán egy angyali jószágú nő áll, ki abból a körutjából lép a királyi trónra, amit az ellenség dulása, a háboru pusztítása nyomán tett meg. Láta a szétduzt családi tüzhelyeket, a füstölő romokat, halotta a sebesültek jajsavát s a mindenüket vesztett jó magyar nép csendes sirását s angyali lelkében megérelődött az elhatározás, hogy midőn egy nagy nemzet anyja lesz, midőn a dicső emlékü Erzsébet királyné örökébe lép, könyveket fog száritani, visszaállítja a romokat, megelégedést, boldogságot áraszt a trón magaslatáról. Alattvalói hűséggel köszöntjük a felséges királynőt s legmagasabb nevét mindennapi imádságunkba foglaljuk.

Ő esászari és apostoli királyi felsége *Károly trónralépése* következtében elrendelem, hogy a szentmise canonjában megfelelő helyen e szavak mondassanak: „et rege nostro Apostolico Carolo;“ és a királyért mondandó könyörgésben (collecta imperata): „Carolus rex noster Apostolicus.“

Arad gyásza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mint lapunk mai számában jelentettük, Arad város törvényhatósági bizottsága hétfőn délután négy órakor tartja *Kintzig János* főispán elnökletével gyászközgyűlést. A közgyűlés megnyitása után fel fogják olvasni a belügyminiszternek a király haláláról

szóló táviratát, majd *Kintzig János* főispán fog *ötelsége* elhunytával ért vesztésüinknek kifejezést adni. Ezután a közgyűlés a törvényhatóság két tagját a temetésre fogja kiküldeni. A főispán és *Varjassy Lajos* polgármester fogják a törvényhatóságot képviselni a temetésen.

IRODALOM ES MŰVESZT.

* **Filmgyár Aradon.** (Ifj. *Asbóth Gyula* vállalkozása.) Egy igen érdekes vállalkozásról adhatunk hírt, mely vállalkozás felülemelkedik a sablonon. — Mindeztideig csak Budapest és Kolozsvár díszkedhetett filmgyárral, míg mátol kezdve Aradon is létesült egy filmgyár. Beszélgetést folytattunk ifj. *Asbóth Gyulával*, a gyár tulajdonosával, ki a következő felvilágosítást adta. Tény miszerint filmgyárat létesítem, mely vállalat működésre és berendezésre teljesen meg fog egyezni a nagy, modern gyárával, természetesen eleinte nem olyan nagy méretekben. Magát a gyárat a *Deák Ferenc* utca 42. számú ház első emeletén nyitom meg, hol színpad is rendelkezésemre áll. Csak azt sajnálom, hogy azt a berendezést, mit Budapestre a *Kinó-kópia* című gyártól vettem át, csak bizonytalan idő múlva kaphatom meg a teherárak szállításának beszüntetése miatt s így csak ideiglenes gépekkel láthatom el laboratóriumomat. Ami a felvételeket és a képek rendezését illeti, csak azt mondhatom, hogy *Kertész Dezső*, kit mint rendezőt szerződöttem le gyáramhoz, kitűnően be fog válni rendezőnek éppen úgy, mint mozsizínésznek. Természetesen a Nemzeti színház többi tagjait is állandóan foglalkoztatom s hiszem, hogy mindegyikből éppen úgy jó mozsizínész lesz, mint *Rockes* színész. Természetesen igen gyakran fogunk kértani egyes aradi szép asszonyokat és leányokat is szereplésre, kik azt hiszem nem fogják kérésünket elutasítani. Működésünket már vasárnap megkezdjük. Első képünk egy kisebb humoros kép lesz, melyet *Kertész Dezső* írt és természetesen rendez. A fő szerepeket *Gyözönte Kiefer Lujza*, *Kárpáti Manci*, maga *Kertész, Járni, Herold, Barics* és *Kiss Miklós* játsszák. Az utcai jelenetek nagyobb részét már felvettem s az enterieur felvételeket már a gyárban fogom felvenni. Az operatőri teendőket *Vetlányi Rezső* látja el, ki hosszabb ideig tanulmányozta külföldön a kinó-technikát. A második képünk szintén egy bohózat lesz és pedig a „Van-e babája“ című szindarabot fogjuk megfilmesíteni ugyanazon szereplőkkel, mint ahogy itt ment.

A gyár további működéséről jelenleg nem tudok felvilágosítást adni, mert először ezekkel a képekkel muszáj rendezni jönnünk. Tehát mátol kezdve Arad is belép azon nagy városok sorába, melyeknek esztétikai szépségét az egyes felvételekkel az egész világ megismeri. Reméljük mielőbb fogjuk látni az *Asbóth Film-gyár* első képét *Kertész* rendezésével.

* **Nem ír ki a város pályázatot a színházra.** A város színházi bizottsága kiküldött egy albizottságot, hogy a *Szendrey Mihály* színházgatóval kötött szerződést revidálja. A bizottság elvégezte a munkáját és betérjesztette jelentését a tanácsnak. A színházi bizottság újra fog foglalkozni a kérdéssel és a város jogainak biztosítására azt az újítást veszi fel a szerződésbe, hogy *Szendrey* igazgató, aki pályázat kiírásának mellőzésével újabb három évre megkapja a színházat, 8000 korona óvadékot köteles letenni, amelyből a város az elmaradt fizetésekért kártalanítja magát.

* **Most, hogy a király meghalt...** E cím alatt hangulatos s demokratikus irányzatú cikket közöl az Aradi Tükör ma megjelent számában. Ezenkívül több érdekes eredeti riport és bátor szavú hozzászólás teszi a szokottnál is érdekesebbé az Aradi Tükör legújabb számát, amelynek egyes számain a papirkereskedésekben, dohánytözsdekben és az utcán a rikáncok árusítják.

* **Az Aradi Elet legközelebbi száma** a színház és mozik szünete folytán december 2-án, szombaton jelenik meg.

* **Kölcseknévtár.** Ujdonságok *Kerpölnél*.

IV. Károly a polgár király.

Uj uralkodónk — német szemmel nézve.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az alant közölt cikk több okból érdekes lesz a magyar olvasó közönség előtt. Elsősorban írója egyéniségénél fogva, mert a cikket Ludwig Emil a kiváló publicista írta, kivel a magyar közönségnek a háboru elején már volt egy kis nézeteltérése. Ludwig ugyanis annak idején téves cikkeket írt Ausztria-Magyarország háborus viszonyairól, amelyeket szóvá is tettek a magyar parlamentben, mert közönyvel nem nézhetette el a magyar politikai világ, hogy a német kancellárhoz közel álló lapban a Vossische Zeitungban a valóságot nem fedő értesítések jelenjenek meg. Ludwig a magyar parlament felszólalása után önként azonnal rektifikáló nyilatkozatot tett közzé, melyben elismeri a magyar parlament igazát és azzal védekezik, hogy csak néhány hete van Bécsben s ekkét bécsi információk alapján írta meg. De érdekes a cikk önmagában véve is, mert kitűnik belőle az, hogy Németországban már kezdik meglátni Magyarországot is, mint önálló királyságot, hogy Magyarország értékéről és a magyar viszonyokról kapcsolatban az új uralkodó személyével, tisztább fogalmak élnek már a német közönség lelkében.

— Az a nagy veszedelem, amelytől egy trónváltással kapcsolatban a monarchia félt, abban a pillanatban, amint bekövetkezett ez a trónváltás, két okból eltűnt. A szkeptikusok ennek a sok államból alkotott szervezetnek olyan megrázkódtatásától félték, hogy Oroszország alkalmasnak fogja találni e pillanatot, hogy nehéz órákat élő szomszédját megtámadja. De a háboru hamarabb jött, és nagy részén már nyilvánvalólag túl is vagyunk. Az agg császár és király korának kijáró tisztelettel, tekintélyével s egyéniségével a legnehezebb pillanatban magához vonta azokat, akik egyébként egymás ellen törtek volna. Bismarck szava a népekről, akik az osztrák császárt követik, ha lóra száll, elsősorban a már akkor is öszülő királynak szólt, akit sok sorscsapás költött össze népével. Talán egy fiatalabb uralkodó alatt sikerült volna a nagy próba, de hogy ez az ifjú király nem mindjárt egy ilyen próbával kezdte, kedvező kilátásokat nyújt számára, Ausztria számára és a mi számunkra egyaránt.

— A második veszély, melytől sokan félték a trónváltás alkalmából, nincs semmi összeköttetésben a mostani uralkodóval. Mert míg Ferenc Ferdinánd főherceg erős és hajthatatlan alakja világosan egy új Ausztria felé óhajtott vinni kormányát, amelynek berendezése — akárhogy állította is volna be — népeit próbára tette volna, addig a fiatalabb arra hivatott, hogy nagybátyjának utjain induljon el s tőle meglepetéseket alig várhatni. Ferenc Ferdinánd egy programot jelentett, amely évekig földalatti munkát végzett s ha annak realizálására sor kerülhetett volna, két részre szakította volna a monarchiát. Károly király sokkal ifjabb, semhogy hasonló programot jelentene. De mégis igazságtalanok iránta azok, kik őt egy be nem írott tiszta lapnak tartják. Elsősorban úgy ismerik őt, mint jellemet. Epen azzal, hogy eleinte nem nevelték őt trónörökössé, bizonyos elfogulatlanság lett osztályrésze, amely az előítéletektől való menteséget ültette be lelkébe. De a kötelességek és hajlamok között szabadon élő és válogató ifju tiszta egy éjszaka alatt férfivá lett. Mert ez ifju ember a szerajevói gyilkosság után hirtelen, mint jövődöbéli uralkodó látta magát és

pedig, az agg császár életidejét tekintve, a közel jövőben. Csaknem ugyanebben az időben a hadsereg élén találta magát, amely fél Európával kellett, hogy felvegye a harcot.

— Nem törekedett a trónra. Barátai biztosítanak arról, hogy még ma is szívesebben élne néhány évig ő és felesége elvonulva csendességben. Általában lelkének alapérzése az egyszerűség. Egy képen sem látszik boldogabbnak, mint ott, ahol az uralkodó jubileumán Bidermájer-kesztümben, régi módi csokorral kezében, mint gratuláns jelenik meg. Mindenestre úgy képzeljük, hogy a merev s spanyol ceremónia a legközelebbi időben engedni fog ridegségéből s az új királyné sok nénje, anyjának öt testvére az új uralkodó udvarának polgáriassabb kinézetét fognak adni. Egyéniségének egyszerűségéhez illik, hogy az új uralkodó nem rabja semmi szenvedélynek, bármennyire kutassuk is magánéletét. A szolgálatban mint tiszt, nyugodtan élt mindig s annál boldogabban, mert a hercegnő, akit otthonába vezetett, ifjúkori szerelme volt. A tisztelet, a tanulni vágyók erénye mindig tulajdonsága volt és senki, akit ő megismert és senki, aki őt megismerte, nem beszél mást, mint hogy az idősebbekkel szemben mindig kifogástalan formák között viselkedett, amint az a terézianiumi tanulók szokása.

— Midőn néhány évvel ezelőtt egy nagy udvari ünnepélyen az új kardinálisok baretjének kiosztása alkalmával, mint a császár helyettese megjelent, oly gyorsan végzett a ceremóniákkal, ahogyan száz év óta nem látták a bécsi Burgban. A polgári formák vonásaival fog különbözni az uralkodó elődeitől.

Es ez fontos politikai tekintetből és mindenestre kedvező jel a jövődöre nézve. Évtizedek óta rakaszkodott az agg fejedelem, az isten kegyelméből valóság spanyol formáihoz, senki tanácsára nem hallgatva, akinek e dolgokba hivatalos beleszólása nem volt. Hosszu idő óta politikáról naponként csak külügyminiszterétől és a miniszterelnöktől hallott. Ez bizonyára meg fog változni s nemcsak az új uralkodó ifjúságánál, hanem karakterénél fogva is, amely mostantól fogva uralkodik. Mióta az itáliai, majd az orosz front vezetését megkapta, néhány hónap alatt nagyon sokat tanult. Sokkal kevesebbet sztratégiai tudományokban, mint emberismeretekben. Itt a vezető helyen ismerte meg a németeket, és amint mondják ismételve jelentette ki, mily magasra becsüli s mennyire csodálja a német tetterőt. E sok állam ország kormányzására jobb iskolába nem járhatott volna az új uralkodó, mint abba az iskolába, amelyet a sors a két év alatt neki nyújtott.

— Az új uralkodó valamennyi nemzetének nyelvét beszéli, de leginkább a magyart. Magyarul oly tökéletesen beszél, mint egy magyar. Általában úgy ismeretes, mint a magyaroknak a barátja és a magyarok is a legnagyobb szeretettel vonzódnak hozzá. Ha a monarchia minden problémája közül ezt a legnehezebb problémát ifjúságának szeretetreméltóságával eddig talán nem is tudta egészen megoldani, részben sikerült neki a kétségeket eloszlatni.

— Nagy szerepet fog vinni az udvarnál Piffi bécsi biborosérek, aki az ifju párral sokat érintkezett. Mindenestre nagy befolyást

nyernek a németek is. Noha az új uralkodó még egyetlen párttal sem beszélt, de barátai Berchtold és a Hobenlohek; februárig Lobkowitz herceg volt a főudvarmestere, de az a tény, hogy némileg hirtelen s az egész osztrák politikai világ legnagyobb meglepetésére ettől a cseh főnemestől megvált s helyére Berchtold gróftól hívta el, mutatja a beállandó változást s az ő megmáshatatlant, tiszta elhatározását. Hogy Vilmos császárnak nagy tisztelője, mindenki tudja és ő maga is gyakran nyilatkozott erről. Nemesak Ausztriában, hanem Bajorországban és Szászországban is közeli rokonai élnek. A császárnéknak pedig, ki pármái és braganzai, ugyyszólván minden udvarnál vannak rokonai.

— A legfontosabb azonban az, és legmaradandóbb benyomást ez gyakorol erre a harmincéves életre, hogy trónrahívása első napjától a háboru egész ideje alatt mindennap láthatta Németország hatalmas erejét, sőt egyik legelső vezérkari főnöke Seekt tábornok volt, aki a legkiválóbb német vezérek közül való.

Es ha az agg császárnak bensejében egy régi seb hege égett még olykor; a nagy uralkodó karakterjének önuralma mindig tudott hallgatást parancsolni. Az új uralkodónak Németországgal szemben nincsenek ilyen emlékei s csak egyre fog egész életén keresztül emlékezni: kinek oldalán harcolta meg legelső háboruját, mint trónörökös és mint uralkodó.

Cukorjegy-rendszer Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város tanácsa Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen részt vett Kintzig János főispán is és a tanács ma állapította meg a Cukorközpont által kiutalendő nyolc vagon cukor elosztásának módjait.

Az elosztás cukorjegy-rendszer alapján történik. A város a központtól átveszi a cukrot és a fűszerkereskedők, valamint a szatócsok közt osztja szét, továbbárusítás céljából. A fűszerkereskedők legfeljebb 10 mázsát kaphatnak, a szatócsok legfeljebb 100 kilogrammot. A fogyasztónak jutó kontingenst a tanács egy hónapra 800 grammal állapította meg, amelyet cukorjegy ellenében a polgármester által megállapítandó áron, a kereskedő és a szatócs kiszolgáltatni köteles. A cukorjegyet a gazdasági hivatal adja ki és pedig ugyanakkor, amikor a liszthivatal a lisztjegyet. Minden ember három hónapra érvényes cukorjegyet kap, amelyen 12 szelvény van és ezzel egy heti, vagy két heti szükségletének megfelelően 20, vagy 40 deka cukrot vásárolhat.

Természetes, hogy megint azon fordul meg az egész ellátás, hogy mennyire tudja a város a visszaéléseket meggátolni és ezért igen beható tanácskozás tárgyát alkotta az ellenőrző apparátus megszervezése. A fogyasztási adóhivatal tisztviselőit bizza meg a polgármester azzal, hogy a kereskedőket kontrolálják és a legszigorubb büntetéssel, elzárással fenytik meg azt, akiről megállapítják, hogy vidékieknek ad cukrot, vagy pedig cukorjegy nélkül szolgáltatja ki. Minden kereskedő csak annyi cukrot kaphat, amennyi jeggyel a városnak elszámol és, hogy a jegyekkel ne történjen visszaélés, ezért minden egyes jelentkező, vagy a bejelentő lapjával, vagy háziirányú igazolványával tartozik igazolni, hogy hány családtagja van.

A kávéosok, vendéglősök, cukrászok, kórházak és más közintézmények részére a város nagyobb kvantumot tart vissza a nyolc vagonból és ezt közvetlenül adatja ki. Mint-hogy a kávéosok cukra már fogytán van és igen sok kérvény van a tanácsnál, amelyben cukrot kérnek, a tanács úgy határozott, hogy a most raktáron lévő cukorból már heten előteget ad a kávéosoknak a jövőbeli kontingensükre.

Felhívja tehát a tanács mindazon fűszerkereskedőket és kiskereskedőket, akik a cukornak a városi tanács által megállapított feltételek mellett való árusításával foglalkozni akarnak, hogy az első ellátmánynak kiadása céljából erre irányuló kéreimüket Lócs Rezső helyettes polgármesternek leveleiben, vagy levelező-lapon jelentsék be. Szobeli bejelentéseket a helyettes polgármester el nem fogad.

December 20-án lesz a koronázás.

— Budapestre jön a királyi pár. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik a *Budapesti Tudósítónak*: IV. Károly király és Zita királyné egész udvartartásukkal december közepén Budapestre érkeznek. Intézkedések történtek, hogy a budai királyi várban megtegyék a szükséges előkészületeket. Az utazás napját még nem állapították meg.

Megbízható forrásból szerzett értesülés szerint IV. Károly királyt és Zita királynét december 20-án koronázzák meg a magyar fővárosban. Ezt megelőzően az új uralkodó december 10-én teszi le az esküt az új osztrák alkotmányra.

A királyi pár december 15-én érkezik Budapestre s a királyi palotában száll meg, ahol január elsejéig marad.

Értesüléseink szerint a koronázás ünnepe ugyanazon külső dísz, formások, közjogi és szokásjogon alapuló ünnepélyességek között fog letolyni, mint az 1867 június 8-iki koronázás. Szó volt arról is, hogy a háboru miatt az ünnepélyességek fényét és lefolyását egyszerűbb keretek közé szorítják, de a kormány azon az állásponton volt, hogy a koronázási szertartások, menetek és ünnepélyességek sorrendjében csak az hagyassék ki, ami már elavult és elmúlt mai életünkben.

A koronázás előtt az új király hitlevelet ad ki, amelyre meg is esküszik. A koronázási hitlevél előzetesen törvényjavaslat alakjában a képviselőház elé kerül és miután a király a koronázás után szentesítette, mint törvény kerül bele az országos törvénytarba. Értesülésünk szerint a miniszterelnöknek az a szándéka, hogy a hitlevelet az összes pártokból alakult bizottság által szövegezteti meg. A képviselőház egyik legközelebbi ülésén javaslatot is tesz eziránt. A koronázási hitlevelet 1867-ben is parlamenti bizottság szerkesztette.

Bécsből jelentik: Károly király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta Körber osztrák miniszterelnököt. Tisza István gróf miniszterelnököt holnap délelőttre várják Bécsbe.

A magyar kormány Tisza István gróf miniszterelnökkel az élen november 28-án, kedden reggel Budapestre Bécsbe érkezik és délelőtt bemutatkozik IV. Károly királynak.

A főudvarmesteri hivatalban egy előkelő udvari személyiség így mondotta el Károly király uralkodása első három napjának történetét.

Károly király eddig, akárcsak Ferenc József király is, kora hajnalban kelt, hat órakor lent van és a schönbrunni kastély meidlingi szárnyán levő lakosztályában szolgálták fel neki az első reggelit. Azután dolgozószobájába vonult, ahol, úgy, mint eddig is, Ferenc József életében, sorra kerülnek az udvari méltóságok, akik az elhunyt királynál is elsőként tisztelegtek. Az első, aki a dolgozószoba küszöbét átlépi, Montenuovo főudvarmester, utána a katonai kabinetroda főnöke, Bolfras báró főhadsegéd, majd Schiesl kabinetirodai igazgató jelenik meg. A délelőtti órákban jönnek mindazok az udvari főméltóságok, akik a temetési szertartás előkészületeivel foglalkoznak s ezekről az ügyekről tesznek jelentést a királynak.

Károly király minden ügyet maga végez, módosításokat tesz az előterjesztéseken is. Egyelőre még vezérezredesi egyenruhájában fogadja az udvari főméltóságokat. Az új egyenruhát és az arany himzést a táborszernagyi gallérral most készítik. Az uralkodóház valamennyi tagja, aki Bécsbe érkezik, első kötelességének tekinti, hogy őfelségénél kihallgatáson jelentkeznek.

Kintzlg János főispán az ötödik hadikölcsönért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város főispánja a sajtóhoz, a társadalom vezéréhez, intézetekhez felhívást intéz és kéri, hogy a legszélesebb körben tegyék népszerűvé az új hadikölcsönt.

— Allami létünkért folytatott küzdelmünk — írja a főispán — gazdasági erőnket ismét közreműködésre hívja fel, nemzeti önbizalmunknak, tette kész hazafiasságunknak újabb megnyilatkozását kívánja. Kormányunk, hogy a háboru további eredményes folytatásához és azután győzelmes befejezéséhez szükséges feltételeket biztosíthassa — kölcsönért fordul a nemzethez: Allítsa a haza szolgálatába anyagi erejét az ország minden lakója, intézménye, vállalata tehetségéhez mérten, szolgáljon ezzel mindenki a szent ügynek kivétel nélkül.

Szövetségeseinkkel vállatve vívott dicső harcaink, melyek az önfeláldozás és a harci készség soha el nem képzelt bizonyítékait nyújtották, a harctereken el nem vitatható, ránk nézve győzelmes helyzetet teremtettek és további nagy eredményeket helyeznek kilátásba. Nyugaton ércfalként álló szövetségeseinkön megtörik az ellenük a hódított területek visszafoglalására irányuló minden kétségbeesett erőtesztése, az áruló Olaszország áldozataihoz mérten elenyészően csekély helyi sikereiért hadseregének javával fizetett meg. Északon vasmarokkal védjük az országokat felölölő óriási területeket. Keleten pedig kemény csapatokkal haladva előre mind újabb és értékesebb győzelmekkel gyarapítjuk az eddigi diadalok hosszú sorát. Mind kézzelfogható eredmények, melyeket nem tagadhatnak le ellenséges országokban napvilágot látott ferde nyilatkozatok és lekicsinylő közlemények és nem csorbíthatnak egyeseknek a jövő eseményekkel szemben táplált kishitű aggodásai.

Ezeket a harcéri sikereket katonáink vivják ki, de a fegyvert mi kell, hogy kezükbe adjuk. Nekünk kell előteremtünk a materiális tényezőket, melyek a küzdők harcikésztségét továbbra is lehetővé teszik és melyeknek diadalmas béke lesz a gyümölcse.

Németország legutóbbi hadikölcsön jegyzésében a nagybirodalom gazdasági életének ereje, szilárdsága és ezzel kapcsolatban nemzeti önbizalma oly impozáns méretekben nyilatkozott meg, hogy ezzel az egész világot csodálatba ejtette. Most mi következünk.

Alig volt idő, hogy valamely ország sziklaszilárd hűségének az uralkodó ház iránt és szeretetének hazája iránt méltóbb körülmények között adhatott volna kifejezést, mint most Magyarország. Több mint fél évszázadon keresztül bölcsen uralkodó királynak ravatala mellett mélyes gyászszal szívében történelmi időket él a nemzet, alkotmányos jogainak legszentebbje előtt: a koronázás előtt áll. Új uralkodónk iránt érzett benső hódolatunk legszentebb megnyilatkozása pedig az lesz, ha mint hős katonáink a harcteren, úgy itthon mi is minden alkalmat megragadunk, hogy ezen alattvalói hódolatnak minél több méltó bizonyítékát nyújthassuk. Meg fogjuk mutatni, hogy a magyar nemzet hazaszeretében és uralkodói hűségében törhetetlen egységet képez.

Pénzügyi csatánkat diadalmasan fogjuk megvívni és minden feltevés, melyet ellenteleink gazdasági életünk elernyedésére alapított, nem más, mint hiu ábránd, mely ép oly kevsésé fog megvalósulni, mint ahogy nem hozott rájuk nézve kedvező harcéri fordulatot a lelkiismeretlen, önző számítás, mely kizárólag saját érdekeinek szolgálatára újabb népeket ösztönzött és kényszerített ellenünk fegyverre.

Az előző négy hadikölcsönjegyzés a várakozásnak megfelelően méltó eredménnyel zárult és bizton remélhetjük, hogy ezen ismételt erőpróbán még inkább megálljuk helyünket. Ezt a sikert elérendő, azonban feltétlen szükséges, hogy irányadó tényezők, mint a múlt alkalmakkal, úgy ezuttal is a kölcsönjegyzés érdekében széleskörű tevékenységet fejtsenek ki, ahol arra szükség van — felvilágosítást adjanak, ha kell, buzdítsanak. A közönség, mely hazafias kötelességének és saját jól felfogott érdekének tudatában eddig is szívesen kereste fel a töke elhelyezésnek ezt a módját, minden bizonnal fokozott mértékben és készséggel teszi azt most is, ha e tekintetben minden oldalról tájékozódást és kellő utbaigazítást nyer.

Epen ezért van szerencsém felkérni, hogy mint az előző jegyzéseknél, úgy ezuttal is a sikert minden rendelkezésre álló eszközzel előmozdítani sziveskedjék. Vegyen Arad város a nagy időköz, anyagi erejéhez és hagyományaihoz méltó részt a nemes versengésben, hogy ezen országos kötelesség reá eső részének teljesítésével, mint minden más esetben, úgy ezuttal is az ország elismerését vivja ki magának.

Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Aradi Első Takarékpénztárnál Wigder Dóra 50,000 korona, Eles Armin 30,000 korona, Kernstock Márton 11,000 korona, Müller Károly 10,000 korona, H. Thormann 6000 korona, Szilárd Agnes 6000 koronát, Drechsler Henrik dr. 4000 korona, összesen: **117,000 korona.**

Az Arad-Csanádi Takarékpénztárnál eddig **370,000** koronát jegyeztek. Ebből Szikori Lajos volt másodai jegyző 100,000 koronát és Török Géza kaszaperi birtokos 50,000 koronát jegyzett.

A „Victoria” takarékpénztárnál az eddigi 6%-os hadikölcsön-jegyzés **15,000 korona.**

Minden hatodik francia katona.

(Botrány a Kamarában.)

— Távirati tudósítás. —

A francia Kamarában a tizenhét évesek korosztályának soroztatásának tárgyalásánál, viharos jelenetek játszódtak le. Brunet képviselő kijelentette, hogy eleget adtak már anélkül, hogy számon kérték volna. Most jogukban van, hogy szövetségeseik felé forduljanak és elpanaszolják, hogy milyen siralmas helyzetben van és mennyire kimerült már Franciaország. A háboru legsúlyosabb terheit viseltük — mondotta a képviselő — a kormánynak tehát kötelessége, hogy a háboru két esztendei dühöngése után a francia faj megmentéséről gondoskodjon.

Az elnök itt félbeszakította a beszédet és elrendelte, hogy titkos ülést tartsanak, hogy a kormány felvilágosításokkal szolgálhasson. Az ellenzék a zajban követelte a nyílt ülés folytatását.

Favre képviselő kijelentette, hogy Anglia tíz, Olaszország tizenegy, Oroszország husz és Franciaország hat férfi közül mozgósított egyet-egyet. Ezután a többség a nyilvánosság kizárását követelte. Mire a nyilvános ülést újra megnyitották, ismét újabb heves jelenetekre került a sor, mert a szocialisták Briandnak a titkos ülésen adott nyilatkozatával nem voltak megelégedve. A vita Brizon következő felkiáltásával végződött: **Le a háboruval!**

Mészül a Ház a temetésre és a koronázásra.

(Saját tudósítónk telefonteleponjelentése.)

A képviselőház elnökségénél ma délután elnöki értekezlet volt, amelyen a Ház alelnökén kívül a kormány összes tagjai — a Bécsben levő Rosner Ervin báró kivételével — valamint a különböző pártok képviselőiben *Khuen-Héderváry* Károly gróf, *Andrássy* Gyula gróf, *Apponyi* Albert gróf, *Zichy* Aladár gróf és *Batthyány* Tivadar gróf vettek részt. Az értekezlet tárgya a képviselőház hétfői munkarendje, valamint a további teendők megbeszélése volt.

Mint a *Pester Lloyd* értesül, az értekezleten egyhangú határozatokat hoztak és így határozták el, hogy a képviselőház két havi gyászt fog kimondani. A hétfői ülést *Szász* Károly alelnök nyitja meg, utána a miniszterelnök fog felszólalni, majd pedig az egyes pártok szónokai. Ezután a Ház elnapolja magát december 5-éig. Ezen az ülésen fogják megválasztani a királyi hitlevelet készítő bizottságot. A mai értekezleten *Tisza* István gróf felszólította az ellenzéki pártokat, hogy a bizottság munkájában vegyenek részt. A pártvezérek hallgatóság beleegyeztek ebbe, úgy, hogy az ismert viharos események óta ez lesz az első alkalom,

hogy ellenzéki pártok tagjai a munkapártiakkal együtt bizottsági ülésen részt vesznek.

A december 5-iki ülésen fogja előterjeszteni a kormány az indennitásról szóló törvényt, valamint a kereskedelmi szerződések megkötésére vonatkozó felhatalmazási törvényt.

Politikai körökben azt beszélnek, hogy a hitlevél feletti vita nem lesz hosszú tartamu, miután a király annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a koronázás még ebben az évben legyen meg. Ami a koronázást illeti, mint a legilletékesebb helyről értesülünk, impozáns és tradicionális módon fog az lefolyni, bár lesznek némi megszorítások. E megszorítások nagyjából területi jellegűek, amennyiben tekintettel a háborús viszonyokra, továbbá az időjárásra, valamint arra, hogy a rendelkezésre álló rövid idő miatt nagyon nehéz lenne megtenni a kellő előkészületet, elmarad a nagy felvonulás. Az udvari és a nemzeti gyászt a koronázás napján feltűggesztik, a fekete zászlókat bevonnák és nemzeti színű zászlót tűznek ki. A koronázáson résztvevők nem gyász, hanem színes díszmagyarban jelennek meg.

Hogy kapják meg Aradon a lisztet?

(Az új rendszer ismertetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város közlélmézési bizottságának tegnapi ülésén nyilvánosságra került, hogy december 1-től fogva egészen új rendszer alapján fogják liszttel és kenyérral ellátni Arad város közönségét. A közlélmézési bizottságban kompetens tényező megállapította ugyanis, hogy az eddigi rendszer teljesen tarthatatlan, mert így a közönség nem juthat hozzá az öt megillető lisztadagokhoz, még ha napokon keresztül ácsorog is az üzletek előtt. Mielőtt a város rátérne arra a Temesváron kitűnően bevált módszerre, hogy a lisztet a helybeli kereskedőknél hozza forgalomba, újból megkísérelte a hatósági üzletek útján való árusítást. Az új rendszertől a városházán sokat várnak. A rendszer bevezetője, *Bing* Hugó hozzánk juttatott leírásában széles keretek között vázolja ezt a módszert és mi ebből a következő főbb adatokat adjuk a közönség tudomására:

Megállapítja *Bing*, hogy amikor az ellátatlanok számát összeirták, akkor hatvankétezer személy jelentkezett a városházán, most azonban, hogy a háziurak útján történt a lisztadagok bejelentése, már csak ötvenezerre tehető a számuk. A régi rendszernek az volt a legnagyobb hibája, hogy havonként kétszáznegyvenezer kenyér és lisztjegyet adtak ki. Ennek ellenére a lakosság legnagyobb része kenytelen volt üres kézzel elítavozni a hatósági üzletek előtt, holott a kávéházak asztalai roskadoztak a rengeteg kenyértől. Az új rendszer tulajdonképpen nem egyéb, mint a városházán levő gyári üzlet vitelének az egész

városra leendő kiterjesztése. A gyári üzletet tulajdonképpen *Molnár* László, a *Marta-gyár* főmérnöke szervezte meg, aki *Angel* István dr. városi főjegyzővel együtt kiváló utbaigazításokkal szolgál az új módszer bevezetőjének. A december 1-én életbelépő új rendszer kétféle igazolványt ismer: A. és B. igazolványt. Minden fogyasztót ott kell telvenni a *lajstromba*, ahol lakik és jó előre meg kell tölteni, hogy az illető kenyeret, vagy lisztet akar-e kapni. Ha valaki, pl. üzleti alkalmazzott, nem a lakóhelyén étkezik, akkor az illetőnek lisztet kell előíratni és a lisztjegyet átadja a kosztadójának. Az azonban, aki a lakásán étkezik, kenyérjegyet köteles szerezni. Az igazolványokért november 28. és 30-ika között fel kell menni a városházi anyakönyvi hivatalba, ahol a jegyeket kezelik és megmagyarázzák a további teendőket. Mielőtt jegyeinket felvisszük, rovatit otthon tartsuk igen pontosan kitöltjük és aláírjuk előbb a családfővel, azután pedig a háztulajdonossal, vagy a házgondnokkal. *Gáj*, *Séga*, *Poltura* és a tanyák lakosai az igazolványokkal a gáji kapitányságon kapják meg, a város többi lakói azonban november 28. és 30-ika között a városházán kapják meg a szükséges igazolványokat. Azok, akik a gyári üzletből kapják a lisztet, illetve kenyeret, nem részesülhetnek ebből a városházi ellátásból. *Bing* szerint, ha a fogyasztó a városházán a jeggyel elvégezte a dolgát, a kijelölt napon elmehet a lisztért, vagy a kenyérért a hatósági üzletbe és azt ott okvetlen meg fogja kapni minden tolongás nélkül. A lisztüzleteknél a tolongás elkerülése végett számokat kapnak a fogyasztók és e számok szerint fogják őket kiszolgálni. Hogy egy-egy lakó melyik hatósági üzletben kapja meg a szükséges mennyiséget, azt a hatóság fogja rávezetni a jegyre. Szerinte ez a rendszer több oldalról is praktikus ellenőrizhető. *Bing* azonban maga is megjegyzi, hogy ez az új eljárás is „kissé körülmenyes”. A gyakorlat fogja megmutatni, hogy az új rendszer végre hozzájuttatja-e a közönséget ahhoz a liszt, illetve kenyérmennyiséghez, amelyhez joga van, de amelyet eddig a rossz kezetés vett ki a szájaól.

Aradvármegye gyásza.

(Hitfelekezetek intézkedései.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága mélyen érzett fájdalomnak és gyásznak egy rendkívüli közgyűlés keretében ad majd kifejezést. Az unalkodó elhunytával a vármegyét ért megrendítő esapás *Baross* Ferenc dr. főispán által kibocsátott és rendkívüli közgyűlést meghirdető meghívójában a következőképen jut kifejezésre:

„A mélyen megrendítő hír, hogy hön szeretett Királyunk I. Ferenc József O Császári és Apostoli Királyi Felsége Schönbrunnban folyó évi november hó 21-én az Urban esendesen elszenderült, az egész magyar nemzetet mélységes bánattal és szent fájdalommal tölti el.

Aradvármegye törvényhatósága, mely mindenkor hagyományos hűséggel ragaszkodott a bölcs Király, mindnyájunknak jószágos Atyja fenkölt Személyéhez, a nemzeti gyászból hódolatteljes alattvalói kegyelettel szintén kiveszi részét.

Hogy a törvényhatóság egyetemes a megdicsőült Nagy Fejedelem elhunyt feletti fájdalomnak és részvétének külsőleg is méltó kifejezést adhasson, indítatva érzem magamat, hogy Aradvármegye törvényhatósági bizottságát 1916. évi november hó 28-ikának délelőtti 9 órájára rendkívüli közgyűlésre hívjam össze.

Erről a törvényhatósági bizottsági tagokat értesítem.”

Glattfelder Gyula megyés püspök pásztorlevele az országos gyász alkalmával a következőket rendel el:

Egyházmegyéim egész területén minden katolikus templomra, iskolára és intézeti házra kitűzendő a gyászlobogó. Minden plébánián és szerzetes templomban, valamint a püspöki székesegyházban a temetés napján elhunyt Apostoli Királyunk lelkiüdvösségére énekes gyászmise tartandó Liberával. A temetésig naponként háromszor a szokott időben a templomok összes harangjai meghuzassanak és fél órán át szóljanak. A gyászistentiszteletre a lelkipásztorok hívják meg a híveket, valamint a helyi hatóságokat. Gondjuk legyen a lelkipásztoroknak arra, hogy azon a tanulóifjúság is testületileg részt vegyen. Az egyházmegye minden papja mondjon három gyászmisét elhunyt legfőbb kegyurunk lelki üdvösségeért. A gyászistentisztelet napján az összes kath. iskolákban az előadás szünetel. Ez alkalommal az iskola igazgatója, vagy a tantestület egyik tagja gyászmisepély keretében beszédet tart és méltatja a nagy nemzeti veszteséget.

Az aradi gör. keleti román szentszéknök ma délelőtti *Papp* I. János püspök elnökletével tartott ülésében a püspök szép beszédben foglalkozott a nemzetet ért nagy csapással és mély gyásznak adott kifejezést. A szentszék elrendelte, hogy hat héten át valamennyi középületen, templomon, iskolán gyászlobogó hirdesse az országot ért veszteséget. Elrendelte továbbá, hogy a temetést követő szombaton valamennyi templomban gyászistentiszteletet tartanak, az iskolákban pedig az igazgatók mondják el az ifjúságnak, hogy mit veszített az ország *Ferenc József* király halálával.

Az aradi izraelita hitközség holnap, vasárnap délelőtti a király elhunyt alkalmából mély gyásznak kifejezésére gyászközségi ülést tart, amelyen *Nemess* Zsigmond dr. elnök mond beszédet. A hitközség csütörtökon, a temetés napján délelőtti 11 órakor gyászistentiszteletet rendez és részvétét *Tisza* István gróf miniszterelnök útján juttatja kifejezésre.

Károly király udvara.

— Montenuovo herceg a főudvarmester. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Csaknem ötven éve, hogy Magyarországon nem koronáztak királyt s így a mai nemzedék ugyszólván tisztában sines azzal, hogy milyen kényes és bonyolult közjogi cselekmény a királyi koronázás s mennyi ceremóniával, körültekintéssel kell ezt a nevezetes aktust előkészíteni, hogy teljes fényvel jelenhessék meg népei előtt, koronával a fején, az új király. Egy egész sereg hivatal s e hivatalhoz tartozó funkcionáriusok veszik ilyenkor körül az uralkodót. Ez az úgynevezett udvartartás. A fejedelmek, fejedelmi személyek állandó környezetét nevezik így s nevezték hajdanán is. Mert a fejedelmeket, sőt a köztársaságokban az államfőket is mindenkor megfelelő fényvel veszik körül, amint az régebben császári udvarokban, nemkülönben a genovai és velencei köztársaságokban is látta a történelem. A történelem folyamán az udvari szolgálat és az állami közszolgálat összevegyül. Idővel azonban az udvartartási tisztség országos méltóság lesz. Az állami élet közjogi természetének kidomborodásával elválik ugyan az udvartartási szolgálat a közszolgálattól s az előbbi a fejedelmi személyt, az utóbbi az államot szolgálja, de némely államban, így Magyarországon is, az udvartartási tisztségekkel még ma is össze vannak kapcsolva bizonyos közjogok is.

A) Az ausztriai császári és tényleg mai nap a magyar királyi udvartartás belső és külső udvartartásra oszlik. A belső udvartartást négy hivatali főosztály alkotja:

1. A főudvarmesteri hivatal, élén a főudvarmesterrel. Alatta állnak a címernökök, az udvari könyvtár, az udvari orvosok. Ide tartoznak a főkonyhamester, ezüstszerzetárnok, főpálcamester, fővadászmeester, főszerzetármester. Nemkülönben az udvari építkezések igazgatósága, az udvari könyvtár, pénztár és kápolna, valamint a budai várkapitányság.

A magyar királyi főudvarmester egyike az ország kisebb zászlósainak, báróinak s mint ilyen, a világi főrendekhez tartozik.

A régi magyar királyi udvarban feladatát az udvartartás különösen pedig gazdasági ügyeinek vezetése alkotta. A legutóbbi koronázási ünnepélynél a kettős keresztet ő vitte a király elé.

2. A főkamerasi hivatal, élén a főkamarrással. Alatta állnak az udvari kamarások, a házi kincstár, s felügyel az uralkodóház tulajdonát képező kastélyokra és gyűjteményekre.

3. A főudvarnagyi hivatal, élén a főudvarnaggal. Hozzá tartozik az udvari kurírok és a szolgálati személyzet felügyelete. Valamint igazságszolgáltatási hatósága is van a királyi család nem uralkodó tagjait illetőleg, mely jogát az ide beosztott bécsi főtörvényszék négy bírójának közreműködésével gyakorolja.

4. A főlovászmesteri hivatal, élén a főlovászmesterrel. Alatta állnak az udvari istállók, ménesek és lovardák.

A belső udvartartáshoz tartoznak még a testőrség, (arciere magyar királyi nemes testőrség és a darabantestőrség) a főbb érdemrendek tulajdonosai, császári és királyi kamarások s a palotahölgyek.

A külső udvartartás csekélyebb jelentőségű. Ide tartoznak a császári és királyi asztalnokok, udvarnokok, a nemes apródok.

B) A magyar királyi udvartartást kelet-

kezésében a császári udvar befolyásolta. Kezdetben udvari főtisztek: a nádorispán (a palatinus), az udvarbíró (az országbíró), a tárnokmester és az udvari kancellár. A mohácsi vész után a magyar királyi udvartartás az ausztriai fejedelmi és a római-német császári udvarba, amely 1804., illetve 1806. óta ausztriai császári udvartartásba olvadt, anélkül azonban, hogy a magyar állam külön udvartartási jogát feladta volna. Sőt közjogiag tartotta, minthogy a magyar királyi udvari főtisztviselőket rendszeresen kinevezték, habár az állásuknak megfelelő cselekvési kört csak a koronázásnál gyakorolták. De a királyné udvari tisztviselőit többé nem nevezték ki, csakis a veszprémi püspök viseli a királyné kancellárja címet.

A magyar királyi udvartartáshoz tartoznak tehát manapság:

1. a zászlósúruk és pedig elsősorban az úgynevezett nagyobb zászlósúruk, ugymint a nádor, kinek választását 1867-iki VII. t.-c. elhalasztotta mindaddig, míg a nádori méltóság hatáskörét a felelős kormányzat elveivel meg egyezően nem szabályozzák.

2. Az országbíró.

3. a horvát-szlavon és dalmátországi bán.

4. a királyi főtárnokmester.

Ezekután következnek a kisebb zászlósúruk, u. n.: 1. a királyi főlovászmester, 2. a főpohárnok, 3. a főkameras, 4. a főasztalnok, 5. a főajtónálló, 6. a főudvarmester, 7. a magyar királyi testőrség kapitánya, 8. a Szent István vitézrend lovagjai, 9. a királyi udvarnokok, 10. a magyar királyi nemes testőrség.

Legújabbban pedig külön magyar királyi udvarnagyi állást is rendszeresítettek.

Az udvartartás költségeinek fedezése az úgynevezett civillistából történik, mely összeg körülbelül jelenleg tizenegy millió korona Magyarország részéről s amely összeg a király szabad rendelkezésére áll. Ez az összeg nem tartozik a számvevőszék ellenőrzése alá s ennek egy része a királyné és a királyi gyermekek eltartására is szolgál, akiknek számára külön jövedelmi törzs megjelölve nincsen.

Az uralkodó neje s az uralkodó családok tagjai szintén rendelkeznek udvartartással, csak hogy szűkebb keretben s ez rendszerint csak egy-két hivatali osztályból áll.

A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király november 23-án kelt kéziratával herceg Montenuovo Alfrédot első főudvarmesterévé kinevezte. Ez alkalomból a király a következő kéziratot intézte a herceghez:

Kedves herceg Montenuovo! Ön, mint néhány megboldogult dédnagybátyám, I. Ferenc József császár és király őfelségének első főudvarmestere kiválóan kitűnő szolgálatokat teljesített és neki utolsó órájáig hű támasza volt.

Kegyeletteljes méltánylásául különösen elismerésre méltó magatartásáért a Szent István-rendem nagykeresztjéhez a gyémántokat adományozom Önnek. Kelt Bécsben, 1916. november 23-án Károly, s. k.

A királyi udvartartás többi tagjainak a kinevezését is ma közli a hivatalos lap: e szerint a király gróf Brzezic-Lanckoronski Károly főkamerasává, Zichy és Vásonykői gróf

Zichy Agostot főudvarnaggyá, Erdődi herceg Pálffy Miklóst főistállómesterévé, Ungarschitz, Trattingi és Pullitzi gróf Berchtold Lipótot második főudvarmesterévé, Temerini gróf Szécsen Miklóst magyarországi udvarnaggyá, gróf Belegarde Agostot főkonyhamesterévé, báró Rumerskirch Károlyt főpálcámesterévé, gróf Thun und Hohenstein Miksát fővadászmeesterévé és gróf Cholowiecki-Muszka Edét főszerzetármesterévé kinevezte.

Berchtold Lipót, volt külügyminiszter második főudvarmesterré való kinevezésével egyidejűleg, mint a N. Fr. Presse jelenti, őrnaggyá léptette elő a király. A volt külügyminiszter a háború kitörésekor mint szolgálaton kívüli viszonyban lévő főhadnagy ment a haretérre, 1915 júniusában lovassági kapitánnyá lépett elő, különböző hadszíntereken teljesített szolgálatot és megkapta a III. osztályú katonai érdemkeresztet. Később a délnyugati haretérre került s ott volt ez és március 11-ikéig, a mikor az akkori trónörökös mellé főudvarmesterré nevezte ki a király.

Fegyházra ítelt banksikkasztó.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A debreceni törvényszék, mint jelentettük, tegnap tartotta meg a tárgyalást Haranghy Györgynek, a Debreceni Első Takarékpénztár tisztviselőjének sikkasztási és okirathamisítási bűnygyében. Haranghy csaknem négyszázezer koronával károsította meg az intézetet, amelynek titkára és a váltóosztály vezetője volt. A tárgyalást dr. Keserü Lajos, a törvényszék elnöke vezette. Haranghy, aki augusztus 5-ike óta előzetes letartóztatásban van, láthatóan megtört, deresedő haja teljesen megőszült. Sirva kezdte el vallomását.

— A sors áldozata vagyok — mondta. Azután elbeszélte, hogy rajztanár szeretett volna lenni, de apja, aki gazdálkodó volt, csödbe jutott. Huszonnégy évvel ezelőtt 1040 korona tisztelettel a Debreceni Első Takarékpénztár szolgálatába lépett. A következő évben megnősült. Esküvője napján mindössze tizenhárom forintja volt. Apró kölcsönöket vett föl és adósága folyton szaporodott, nyomorusága egyre nőtt. Három év alatt három gyermekük született. Valamit tennie kellett. Látta, hogy Szepesi, a bank akkori igazgatója könnyen leszámította a váltókat. Benyújtott tehát egy hamis váltót 15.000 koronáról. Kifizették. Azután jött a többi váltóhamisítás. Mint a váltóosztály vezetőjének, sikerült rejtegetnie bűnét, míg ez évben meg nem tették titkárnak. A váltóhátralekosok kimutatásának elkészítése más tisztviselő kezébe került, így rájöttek a nagy hiányra. Augusztus harmadikán azzal fordultak hozzá, nézze meg, honnan ered a 340.000 korona differencia.

— Majd délután megnézzük, — mondtam — de nem mentem be többé a hivatalba, hanem másnap reggel jelentkeztem a vizsgálóbírónál.

Folyton azt hangoztatta a vádlott, hogy nem volt ellenőrzés. Ha a felügyelő-bizottság dolgozott volna, nem került volna oda, ahol most van. Töredezten megvallott mindezt és megmagyarázta, hogyan leplezte váltóhamisításait. A váltóleltári és nyitvántartási könyvek összegeiben összeadási tévedésekkel palástolta a hiányt s minthogy a felügyelő-bizottság sohasem adta össze a tételeket, nem jöttek rá a dologra. A bűnos pénzből nagyuri módon élt, lakomákat adott, az Adrián yachtot bérelt és nyaralója volt.

A bizonyítási eljárás este hét óráig tartott.

azután a perbeszédnek következtek, amelyek éjféltől értek véget.

Keserű Lajos dr. törvényszéki elnök ma déli tizenkét órakor kihirdette Haranghy György banksikkasztási ügyében az ítéletet, amely szerint Haranghy Györgyöt a törvényszék magánokirat hamisítás és sikkasztás bűntettében bűnösnek mondta ki és hat évi fegyházra ítélte. Gáthy Bálint főügyész-helyettes megnyugodott az ítéletben, de a védő felebbezett. A vádlott fogságban marad.

Koronák

a király koporsóján.

(A temetési szertartás rendje.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Károly király családjával együtt, egyelőre valószínűleg nem fog a Hofburgban lakni, miután a renoválási munkák hosszabb időt vesznek igénybe. Ez esetben a királyi család Schönbrunnban marad, ami nem zárja ki azt, hogy kormányaktusok alkalmával a király a Burgba menjen.

Bécsből jelentik: Az Egyesült Államok képviselőjében Pennfield a bécsi amerikai nagykövet mint külön követ fog résztvenni, a király temetésén.

Bécsből jelentik: Ma tették közzé Őfelsége holtteste átszállításának, közszemlére való kitételének és a temetés hivatalos szertartásának rendjét. E szerint Őfelsége holttestének átszállítása Schönbrunnból a Hofburgba e hó 27-én este 10 órakor lesz. Ezt megelőzően a holttestet ez udvari papság beszenteli és ezen csakis az uralkodó család tagjai lesznek jelen. Utánna a koporsót nyolc fekete ló által vont fekete gyászkocsiba helyezik és az udvari lakások és a komornyikok kíséretében átszállítják. Ez a menet a nagyköveti lépcső csarnokából indul meg és csakis a legmagasabb udvari méltóságok és gárdakapitányok fogják kísérni. A holttestet a templomban ravataira állítják és újra beszentelik, majd a templomot lezárják. Kedden reggel beengedik a ravatalhoz a közönséget. A ravatalon az osztrák császári korona, a magyar Szent István korona, a főhercegi süveg, az aranygyapjas rend és a többi belső rendek, a nagy kereszt, az uralkodó marsall botja, kard és kalap, aranysegélyű bársony párnára lesz kitéve. Este hat órakor beszüntetik a közönség zarándoklását és szerdán ugyancsak reggel nyolc óráig engedik be a közönséget esti hat óráig a ravatalhoz, míg esütőtökön csak déli tizenkét óráig lehet megtekinteni a ravatalt. A temetésen háromnegyed két órakor ki viszik a koporsót a halottas kocsizhoz, újra beszentelik és ezután megindul a gyászmenet a Szent István templomig, a király a királyné, a királyi ház tagjai, a külön követek, a diplomaták, a titkos tanácsosok, a papság, az udvari hivatalnokok, a miniszteriumok és a képviselők már ott lesznek. Ezután a koporsót a papság kiemeli és Piffi bitoros érsekkel az élén beviszik a templomba. Az ünnepélyes beszentelés után a koporsót a Kapucinusok sirboltjába viszik. A koporsót ennél a menetnél a király, a királyné az idegen uralkodók, a főhercegek, a főhercegnők, a külön követek, és a tisztül küldöttségek követik. A hadseregnek a frontról küldött képviselői a templomtól a kapucinusok boltzatáig vezető útvonalon kordont fognak állani. Itt a koporsót újra beszentelik. A sirboltba csak a király, a főudvarmester és a két kamarás kíséri a koporsót. Végül itt a főudvarmester átadja a koporsó kulcsát a gvar-
liánnak.

Meggyilkolták a görög királyt?

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Neues Pester Journal reggel három órakor azt a hírt kapta Berlinből, hogy a Secolo jelentése szerint Konstantin görög királyt meggyilkolták. A hírt hivatalos helyről még nem erősítették meg.

H I R E K.

Vilmos császár gyászol haderőnkkel.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A sajtóhadiszállásról jelentik: Frigyes főherceg tábornagy a mai napon a következő hadseregarancsot boesájtotta ki: Őfelsége a német császár a következő táviratot intézte hozzám. Mélyen érzett szükségnek telelek meg, midőn neked és az osztrák-magyar hadseregnek a mai napon kifejezésre juttatom, hogy én és hadseregem, a Ti nagy gyászotokban a legszelebb részvételt osztom. Mi is a legnagyobb tisztelettel tekintettünk a most elhunyt császári felség felé, kinek halála minket is a legmélyebb gyászba borít. Kérlek, az egész osztrák-magyar hadseregnek juttasd kifejezésre az én és a német hadsereg legmélyebb részvétét. Vilmos.

A német császár Őfelségének a parancsnokságom alatt álló hadsereg és fiotta nevében megköszöntem a részvétet.

— Zita királyné neve. Zita királyné 1892. május 9-én született a Lucca mellett. Manore villában és egy olyan szent asszonynak a nevét kapta, akit az egyház azért emelt az oltárra, mert a szolgáló erényeit akarta vele jutalmazni: a türelmesen viselt szegénységet, az elnyomatást és az egyszerűséget. Szent Zita egyszerű szolgáló volt és halála után csakhamar legenda vette körül az alakját és csodák fűződtek az életéhez. A királynét, szüleinek kívánságához képest, az említett néven kívül kegyelmes Mária, Adelgunda, Michaéla, Rafaéla, Gabriéla, Jozefin, Antonia, Lujza és Agnes nevekre keresztelték.

— A legöregebb uralkodók. Ferenc József, mint ismeretes, a legidősebb uralkodója volt Európának. Most az ő helyét II. János, Liechtenstein uralkodó hercege foglalja el, aki 1840. október 5-én született. Utána következik Nikita montenegrói király, aki valamivel fiatalabb, mert 1841. szeptember 21-én született. Egy másik ellenségünk Péter király, ha még ugyan királynak nevezhető, Szerbia uralkodója, tölti be a harmadik helyet, minthogy 1844. június 29-én látta meg a napvilágot. Negyedik helyen áll dicsőséges szövetségünk, Mehemed szultán, aki 1844. november 3-án született.

— Kitüntetés. Szenttornyai Babory György 12. huszárezredbeli főhadnagyot a signum laudissal ujlóg, villemontaini Sartori Károly 7. lovas tüzérezredbeli századost, Putre Emil 7. lovas tüzérezredbeli főhadnagyot a signum laudissal tüntette ki a király.

— Jenő főherceg tábornagy. Mint a „Rendeleti Közlöny” közli, a király Jenő főherceget tábornagnak nevezte ki.

— Hajál orosz fogságban. Honza János 23. honvédegyalozrezredbeli hadapród, II. éves joghallgató, reményteljes életének 21. évében 1916. október 9-én Taschkendben orosz fogságban, melybe szeretett hazájáért vérezve Tuchlánál a Kárpátokban 1916. március 12-én került, elhunyt.

— Barth Lajos a Vörös Keresztnek. Barth Lajos világhírű autogram-gyűjteményét csekély belépő-díj mellett kedden délután 3 órától 8 óráig bemutatja a közönségnek a Kulturpalota könyvtártermében. A kincset érő autogram-gyűjtemény Barth Lajos legutóbbi aradi tartózkodása óta számos érdekességgel gyarapodott s így azoknak is nagy gyönyörűségük telik majd a könyvben, akiknek már volt alkalmuk azt látni. Barth Lajos igaz hazafias érzéstől vezetve, a befolyó jövedelem teljes összegét az aradi Vörös Kereszt Egyesületnek adja.

— Zsidó és nem zsidó katonák. Münchenből jelentik: A hadügyminiszteriumnak az az intézkedése, hogy felekezetek szerint összeírják a hadköteleseket, tudvalevőleg, különösen a zsidók körében kelteit nagy elégedetlenséget. A müncheni és a nürnbergi hitközség küldöttségileg megjelent a bajor hadügyminiszternél és a küldöttség jelentést tett neki arról az izgalomról, amely az imézkedés folytán a fronton és a front mögött lévő zsidók között keletkezett. A hadügyminiszter válaszában kijelentette, hogy a rendelet éle nem a zsidók ellen irányul, hanem épen ellenkezőleg adatokat akar szerezni, hogy szembe szálljon a zsidó hadkötelesek ellen emelt vádakkal. Továbbra is azon az állásponton van, hogy a katonáknál nem a vallás, hanem a kötelességtudás a fő. A rendeletnek más szellemű magyarázatát nemcsak a zsidók, hanem a haza érdekében sem fogja eltűnni.

— Kétszáz tíz korona egy liba ára. Berlinből jelentik: A napokban egy csemegeüzlet kirakatában egy 12 és fél kilós liba volt látható, amelynek az ára — kilója 14 márkával szemítva — 175 marka, azaz 210 korona volt. A liba tehát annyiba kerül, mint egy tisztviselőnek egy havi fizetése. A vevője ismeretlen, de a kereskedő állítása szerint 7 és fél kiló zsirja lett.

— Hadimunkások összeírása. Varjassy Lajos polgármester közhírré teszi, hogy mindazon 1865—1899. években született és Aradon tartózkodó B. alosztályú népeffekelők, kik az alább megjelölt mesterségeket tanulták vagy folytatják, folyó évi november 27-től december hó 16-ig az arad városi katonaiügyi osztálynál munkakönyveikkel, vagy igazolványaikkal jelentkezni tartoznak és pedig: vas- és fémestergályos, géplakatos, mű- vagy egyéb lakatos, vas- és egyéb szerszámkészítő, kovács, maró, vas-, acél- és fémöntő, kazánkovács, kocsigyártó, műszerész, precíziós műszerész, acélhengerlő, furós, kupolkemence-kezelő, ólomforrasztó, bádogos, bognár, ács, asztalos, kőműves, nyerges, szifgyártó, timár, cipész, szabó, szücs, kazán- és gépapoló, vajar csillés és egyéb speciális bányamunkások. Azok, akik a vasutaknál, vagy a hadsereg részére dolgozó gyáraknál és vállalatoknál vannak alkalmazva és ezen alkalmaztatás következtében a népfelkeltési szolgálat alól esetleg névszerinti felmentést nyertek, az alkalmazásukat és felmentésüket igazoló bizonyítványokat kötelesek felmutatni. A jelentkezések csak hétköznapokon és pedig délelőtt 9 órától 12 óráig, délután 3 órától 5 óráig tartoznak el.

— **A lisztivatal megkezdi működését.** Varjassy Lajos polgármester felhívja a város lisztellátatlan lakosságát, hogy az ugynevezett zöldszínű igazolványokat, melyek alapján a kenyér- és lisztjegyeket kapták, folyó hó 28., 29. és 30-án a városháza emeleti volt anyakönyvi termében délelőtt 8—12-ig és délután 2—6 óráig terjedő időben kieserelés céljából mutassák be. A gáji, ségái, polturai és tanyai lakosság igazolványainak kieserelését a gáji alkaptányi hivatal eszközli. Az új liszt- és kenyérszükségleti bejelentési lapok december 1. 6 közötti időben a városháza emeleti volt anyakönyvi termében, illetve a gáji a kapitányi hivatalban lebélyegzés céljából visszahozandók. Figyelmezteti a város lakosságát, hogy a bejelentési lapokat a valóságnak híven és pontosan kitöltve különben büntetés terhe mellett szolgáltatassa be. Azon háztulajdonos, gondnok vagy megbízott, aki a valóságnak meg nem felelően kitöltött bejelentési lapot igazol: ugyancsak büntethető.

— **Érdekes házasság.** Amsterdamból jelentik: A londoni St.-James-Palaceban a mi nap köztött házasságot Battenberg György herceg Torby Nada grófnővel. Ez a házasság különösen genealógi szempontból érdekes. A vőlegény unokája Sándor hesszeni hercegnek, a hesszeni uralkodó nagyherceg testvérének, aki morganatikus házasságban élt Hauke Mária grófnővel. A menyasszony leánya néhai Miklós orosz nagyhercegnek, aki szintén morganatikus házasságban élt Torby grófnővel, Puskin költő unokájával.

— **Lezuhant török repülő hős.** Konstantinápolyból jelentik: Fair Edan török repülőhadnagy tizenegyedik felszállásánál lezuhant és a balesete következtében szenvedett sebeibe belehalt.

— **Halál foghuzás következtében.** A napokban hírt adtunk arról a tragikus halálesetről, melynek egy általánosan ismert aradi kereskedő a szomorú áldozata. Jelentettük, hogy pár nappal ezelőtt távirati értesítés jött Aradra özv. Pohl Ödönéhez, hogy fia, Pohl Károly 2. népfelkelő gyalogezredbeli főhadnagy súlyos betegnek tekinthető Szerajevóban, az egyik katonakórházban. Pohl né az ijesztő hír vétele után nyomban elutazott Szerajevóba, de fiát már nem találhatta életben. Mint értesülünk, a tragikus véget ért fiatal ember e hó 23-án délelőtt tíz órakor halt meg vérmérgezés következtében. Pohl Károly a múlt hét végén fogat mutatott és ennek következtében, eddig ki nem derített módon, kapta a vérmergezést, mely három nap alatt végzett vele. A szerencsétlen vége főhadnagy holttestét valószínűleg haza hozzák Aradra és itt fogják eltemetni.

— **A színházak, mozik zárva maradnak.** A belügyminiszterium ma értesítette Varjassy Lajos polgármestert, hogy a kormány rendelete értelmében a király temetését követő requiem utáni sem a színházak, sem a dalcsarnokok, sem a mozik nem tarthatnak előadást. A kávéházakban és a vendéglőkben tilos a zene.

— **Ötszáz korona jutalom.** Lucsi János hentes 500 korona jutalmat ad annak, aki a király elkövetett betörés alkalmával ellopott pénz nyomára vezet a rendőrséget, illetve ki nyomozza, hogy a tettesek hol rejtették el.

— **Házilózás.** Hautmann Mátyas, életének 66. évében november 24-én elhunyt. Temetése 26-án lesz a györoki izraelita sírkertben.

— **Az új váltóúrlapok árusítása.** December 1-vel életbe lépnek az 1916. évi 27. t.-c.-ben megállapított új bélyegilletéki fokozatok. Új kincstári váltóúrlapok jönnek forgalomba az I. fokozat tételeinek megfelelőleg 10, 20, 40, 80, fillér, 1 kor. 20, 1 kor. 60 fill., 2 kor., 2 kor. 40, 3 kor. 20, 4 kor., 6 kor., 8 kor., 16, 20, 24 és 28 korona értékfokozatban. A 10 f.-es 100-ig, a 20 f.-es 150-ig, a 40 f.-es 300 k.-ig 80 f.-es 600 k.-ig használható. A régi úrlap meglévő készletekből a hasonértékűek fel fognak használni. A bélyegárusok a régi váltóúrlapokat úgy kapják és úgy tartoznak forgalomba boesítani, hogy róluk a baloldalon levő széljegyzet, mely a már hatályon kívül helyezett régi fokozat szerint mily összegről szóló váltó kiállításánál használható, levágva, eltávolítva legyen, nehogy tévedésre szolgáltatson okot. A többi régi úrlap: úgy mint 60 f., 1 K., 1 K. 40 f., 1 K. 80 f., 10, 14, 18, 22, 26, 30 és K. értékjeggyel ellátottak december 1-ével a forgalomból kivonatnak, azokat a bélyegárusok 1916. december 31-ig kötelesek a kir. adóhivatalhoz bemutatni, ahol az összértéknek megfelelő új anyagot kapnak érettük.

— **A denaturált szesz maximális ára.** A pénzügyminiszterium a denaturált szesz árát újabban maximalta. A denaturált szesz ára a viszont elárúsítás céljából (azaz denaturált szesz nagykereskedők részére) hordó nélkül legfeljebb 225 K., a közvetlenül fogyasztók részére való elárúsítás céljából, valamint denaturált szeszt felhasználó ipari vállalatok részére hordókban való eladásoknál legfeljebb 235 korona, palackokban (üveggel együtt) való eladásoknál legfeljebb 260 K. lehet 100 hektoliterfokként. A denaturált szesz ára a kisárusok, valamint a denaturált szeszt felhasználó ipari vállalatok részére hordókban való eladásoknál (hordó nélkül) 100 hektoliterfokként legfeljebb 240 K. palackban (üveggel együtt) való eladásoknál 100 hektoliterfokként legfeljebb 265 korona lehet. A fogyasztók részére palackokban való eladásoknál pedig 90 fok alkoholtartalmu denaturált szesz eladási ára literenként üveggel együtt legfeljebb 2 K. 80 f. kimérve pedig legfeljebb 2 korona 60 fillér lehet. A denaturált szeszt felhasználó ipari vállalatoknál denaturált szesz csak abban az esetben engedhető át, ha írásban kötelezettséget vállalnak arra, hogy a denaturált szeszt az említett jogkövetelmények terhe alatt kizárólag ipari célokra fordítják és másnak át nem engedik. Az árak a denaturált vállalat telepére, illetve a denaturált szesz kereskedő üzleti helyiségére vonatkoznak. A denaturált szesz nagyárusok a denaturált szeszt csak oly kisárusoknak adhatják el, akik előzetesen írásban kötelező nyilatkozatot adnak, hogy a denaturált szeszt, tekintet nélkül a beszerzési forrásra, az említett jogkövetelmények terhe alatt a legalább 90 fok alkoholtartalmu denaturált szeszt a fogyasztók részére palackokban literenként üveggel együtt legfeljebb 2 korona 80 fillérért, kimérve pedig legfeljebb 2 k. 60 fillérért adják el.

— **Eljegyzés.** Gavalik Sándor uradalmi erdész eljegyezte Fái Margitkát Borossebesen (Minden külön értesítés helyett.)

— **Ki aztat?** Két német tiszt nekifekszik a magyar nyelv tanulásának. Amikor már azt hiszik, hogy beszélni tudnak, az egyik bekopog bajtársa szállítására. Belülről kiszól a tiszt: — Ki aztat? Bússkén válaszolja a kopogtató: — Nekemnek. Hetven millió német van a szomszédságunkban, s ahogy ők iparkodnak a magyar nyelvet megtanulni, mi is tanuljuk meg a német nyelvet, még pedig a most megjelent „Tolnai német nyelvtanából”, melyet Mikos Lajos dr. írt, s mely minden könyvkereskedésben kapható.

— **Birtokosere.** Fényes Dezső dr. eladta József-főherceg-ut 10. sz. házat 230,000 koronáért Czucker Ferenc és nejének. — Berecz István és neje eladták Aulich Lajos-utca 8. számú házat 41,000 koronáért Martinszky János és nejének. — Mengyán Mihály és neje eladták Illés-utca 35. számú házat 7000 koronáért Szuchy Mihály és nejének. — Özv. Knothy Gézané, Nagy Vilmosné, Knothy Blanka, Knothy Viktor és Knothy Irma eladták Sárosi-utca 4. sz. házat 24,000 koronáért Vandraček Ignáczné szül. Schönfeld Mariskának. — Konkál Rezsóné és tulajdonostársai eladták Varjassy Lajos-utca 148. sz. házat 8000 koronáért Mihájlovits Gyuláné Molnár Sároltának.

— **Köszönetnyilvánítás.** Piek Ernőné az izraelita fiúárvaház növendékeinek 16 pár harisnyát ajándékozott. Ezen szép adományért hálás köszönetet mond az árvaház vezetősége.

— **Közgyűlés.** A Weitzer János-féle vasgöngyár holnap, vasárnap délelőtt tíz órakor tartja rendes évi közgyűlését az Arad-Csanádi Egyesült vasutak üléstermében.

— **Vállalkozás** cím alatt indul meg Budapesten hetenként megjelenő nagyszabású pénzügyi, közgazdasági, vállalkozási, építészeti, műszaki, szállítási hetilap. A lapnak főleg az lesz a törekvése, hogy pénzügyi és közgazdasági tartalmán kívül eredeti és megbízható hirszolgálatall minden kínálkozó munka, vállalkozási és kereseti alkalomról hírt és értesítéseket adjon. A „Vállalkozás” szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten, Teréz-körút 12. szám alatt van.

— **Mindenki keresse fel Fischer Simon** Nagyárvaházat a Szabadság-téren. Trikók, harisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

— **Divattermék áthelyezés.** Brüll Nővérek női divattermüket Csiky Gergely-utca 9. szám alá helyezték át. 5745

— **Harisnyákat, tolett szappanokat, kefé-árut, erszényeket, reticülőket, dohánytárcákat, kiváló minőségben árusít Grünwald és Moskovitz cég Aradon, József főherceg-ut 1. szám alatt (Városházával szemben.) 2025**

— **Erdélyi előfizetőinkhez.** Tisztelettel kérjük azokat az erdélyi előfizetőinket, akik otthonukba visszatértek, tudassák a körülményt a kiadóhivattal, hogy a lapot folytatólag küldhessük b. címükre.

— **A kiadóhivatal üzenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentse be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábort előfizetőinket, akiknek a tábort postaszámukat megváltoztatták, hogy egyidejűleg a régi tábort postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében tennakadás állhat elő.

TORVÉNYKEZÉS.

Aiantalan vád Braun Gusztáv ellen.

Az első felmentő ítélet a király nevében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tegnap este hirdette ki ítéletét a nagyváradi kir. törvényszék gyorsított eljárás szerint tárgyaló büntető tanácsa Braun Gusztáv aradi szállodás ügyében.

Braun Gusztáv 1915-ben élelmezője és szállítója volt Arad katonai kórházainak. A katonaság állandóan meg volt elégedve a szállítmányával, nem is a kincstár kifogásolása folytán került a tejszállítás a törvény elé. Az történt, hogy az aradi rendőrség egy tejrassza alkalmával Braun Gusztáv raktárában lefoglalt több ezer üveg közül egy félliteres üveget és annak tartalmát vizsgálat alá vette.

A félliternyi tej hamisítottnak bizonyult, nagy mértékben vizezett volt. Az aradi rendőrbíróság, majd később a városi tanács is bírságot rótt tejhamisítás miatt Braun Gusztávra, aki azonban tovább felebbezte a döntést. Így a miniszter elé került a dolog.

Ott a becsatolt iratokból azt állapították meg legelső sorban, hogy Braun a katonaság nagyszállítója, így, ha a raktáraiban hamis tejet tart, nemcsak, hogy kihágást követ el, de hadseregszállítás körül elkövetett visszaélés címén kell őt felelőségre vonni, mint aki a hadi érdekek ellen követett el vétséget vagy büntényt a hamisítás által.

A jelentéktelen kihágási ügyből így váratlanul hadiszállítási bűnpör lett, Braun azonban annyira bizott az igazában, hogy még védőügyvédet sem nevezett meg, maga védekezett. Zárt tárgyaláson folyt le ügye *Faiánkay* Károly királyi törvényszéki bíró elnöklése alatt.

Tegnap este fél hat órakor nyílt ülésen hirdették ki a bíróság ítéletét, az elsőt, amelyet katonai, hadseregszállítási bűnperben az új király nevében hoztak: *Ófelsége a király nevében!* A nagyváradi királyi törvényszék gyorsított eljárás szerint ítélező büntető tanácsa hadiérdekek ellen elkövetett büntetést és egy rendbeli hadseregszállítás körül elkövetett visszaéléssel vádolt Braun Gusztáv aradi lakost az ellene emelt vádak és következményei alól felmenté.

A felmentő ítéletet Braun nagy örömmel fogadta. Szokolay Gy. kir. ügyész is megnyugodott benne, így az első ítélet hadseregszállítási bűnpernél az új király nevében jogerős felmentés lett.

§ **Börtönre ítélt ügyvéd.** Annak idején ir-tank dr. Székely József, volt járásbíró, jelenleg színváraaljai ügyvéd manipulációról, amelyekkel egy Rákos Elek nevű avasvárfalusi lakost kifosztott a vagyonából. Székely dr. ugyanis Rákos Elek birtokára rákebelezetett egy nem létező követelést a színváraaljai Ipari és Hitelszövetkezet, mint az O. K. H. Sz. tagja javára, amelynek ő, Székely volt az igazgatója. Később Székely ezt a nem létező követelést magára engedményeztette, annak alapján Rákos birtokát elárvereztette, a nem létező követelést soroztatta, kiáltattatta és felvette. A szatmári kir. ügyészség közokirathamisítás büntette miatt emelt vádat Székely József ellen, aki fölött tegnap ítélezett a szatmári kir. törvényszék és bűnösnek mondta ki a közokirathamisítás büntetében és ezért *hét hónapi börtönre ítélte.* A kir. ügyész súlyosbításért, Székely

felmentésért felebbezett. Székely dr. a szatmári ügyvédi kamara már hónapok előtt fel-függesztette az ügyvédség gyakorlatától.

Románia sorsa beteljesül.

— *Seját tudósítónk telefonjelentése.* —

A *Frankfurter Zeitung*-nak a Falkenhayn-hadseregnél levő tudósítója jelenti november 23-án: Győzedelmes előnyomulásunk után az Oláhországba betört hadseregünk magva a Zsil völgyében azonnal tovább nyomult délnek. A megvert és lassan kelet felé hátráló ellenségnek erős csapatait rábizta balszárnyunkra. November 19-én elértük Filiasut, a mely fontos csomópontja két vasuti vonalnak, három folyóvölgynek és több nagy országnak. A városnak lakossága, a melyet a német lovasság hirtelen megjelenése mód fölött meglepett, nyugodtan viselkedett. Földértő éleink még a huszadikára való éjjelen folytatták az előnyomulást az egyre jobban kiszélesedő Zsil-völgyben. A következő napon délből jobbszárnyunkkal Krajovától körülbelül husz kilométernyire északnyugatra voltak; este az előnyomuló lovasság hét kilométernyire volt Krajovától. Gyalogságunk gyorsított menetben követte a lovasságot. Éjjel-nappal masirozott előre a fölázott és részben menekülővel zsúfolt uton. *Huszonegyedikén délelőtt közvetlenül Krajova előtt állott és ezzel meg is pecsételte Oláhország e fővárosának sorsát.*

Amióta a hegységből kijutottak, azóta a győzedelmes csapatok hét nap alatt harcolva százharminc kilométert tettek meg és e közben nagy csatát is vívtak. *Ma már közelebb vannak a Dunához, mint a szurdoki szoroshoz.* Az előrehaladásnak ama hihetetlen gyorsasága, amelyet a csapatok a sikságra való jutás óta fejtettek ki, okozta, hogy a betörés vonalától balra és jobbra igen sok kisebb ellenséges csoportot szétugrasztva ott kellett hagynunk. Ezekkel-tisztító különítményeink végeztek tegnap és ma sok helyen, különösen a Zsil és a Motru-völgy között.

Az ellenség orsovai csoportja a mi további előnyomulásunk után is megtartotta állását. A mi részünkről való tüztámadásra még tegnap is hevesen válaszolt. Ma azonban a dombos vidéken e csapatokból egyes zászlóaljok bukkantak föl, amelyek különböző ezredekhez tartoztak és amint látszik, a vasuton sürgősen Turn-Szeverintől Florestig szállították őket. Ennek a kis csapatnak nyilván az a különös megbízása volt, hogy a mi betörőeregünket hátba támadja. Ott, ahol az ellenségnek megvert jobbszárnya még mindig erős csapatokkal a hegységben tartja magát, az operációk kedvezően fejlődnek.

Vöröstoronyi csoportunknak előrehaladása, mint eddig, továbbra is nagyjelentőségű. Az általa ma és tegnap harccal kiküzdött magaslatok és falvak vonalunkat tovább előretolják dél felé és ebben különösen fontos az, hogy ez az előrejutásunk az Olt mindkét oldalán folyik. Tegnap fogságunkba jutott katonák azt mondják, hogy az ellenség itt megrövidített frontot akart védelmezni. Az északi Kis-Oláhországban csaknem teljesen megtört az oláh ellenállás. A vezetés és a csapatok mindent megtettek, hogy a szerencsétlenséget, amely országukat most éri, elhárítsák.

Az elfoglalt oláh országrészek lakosságával folytatott beszélgetésből kiderül, hogy a nyugat-oláhországi hirtelen összetörés katasztrófálisan hatott mindenkire. Azoknál, akik kezdetül fogva bizalmatlankodtak, még sokkal jobban le vannak sújtva azok a körök, amelyek szükségesnek jósolják a Magyarországgal való háborút. Különösképen egyre jobban kiderül

hogy a mikor Ausztria és Magyarországnak háborút izentek, sok oláhnak az a különös, de szíriárd meggyőződése volt, hogy Németország nem fog a háboruban részt venni. A gyors német hadizenet és erős német csapatoknak az erdélyi fronton való hamaros megjelenése, Románia komoly köreibben már akkor is nagy aggodalmat keltett, amikor a román seregek még Erdélyben voltak.

Mindenütt nagy a csalódás Oroszország miatt, amelynek erős segítségére szilárdan számított mindenki. Oroszország Moldvában már úgy viselkedik, mintha ő volna az ur. Azok a foglyok, akik még röviddel ezelőtt Moldvában harcoltak, azt mondják, hogy ott nagyon rosszul vélekednek a betolakodottakról és azok a világosabban látó emberek, akik nem felejtették el az oroszoknak besszarábiai rablását, egyre nagyobb nyugtalansággal veszik észre, hogy a mostani orosz front déli határa a Kárpátoktól a Szerethi hosszában a Duna torkolata felé egyre jobban kezd hasonlítani a jövődéli orosz birodalmi határhoz.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

'Az „Uránia“ színház a további intézkedésig zárva marad.

* Az *Apollo*-színház igazgatósága ezúton közli közönségével, hogy felsőbb intézkedésre az országos gyász miatt december másodikáig nem tart előadást. A gyászidő letelte után az elmaradt műsorokat bőven kárpótló szenzációs filmek kerülnek majd előadásra. 3

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Az Aradi Kereskedelmi Bank R.-T. újabb tőkeemelése.

Az Aradi Kereskedelmi Bank r.-t. csak ez év szeptember hó 14-én határozta el, hogy alaptőkéjét 1.000.000 koronáról 1.500.000 koronára emeli fel, mely alkalommal az Első Aradszentmártoni Takarékpénztárt magába olvasztotta s egyszersmind Aradszentmártonban fiókintézetet létesített.

Az Aradi Kereskedelmi Bank érdekeltségét már eddig is főleg az Aradvidéki német gazdaközönség képezte s az intézet régi részvényei is majdnem kizárólag mind ezen német gazdaközönség birtokában voltak. A fenti tőkeemelés alkalmával oly nagy érdeklődés mutatkozott a bank részvényei iránt, hogy az intézet f. hó 25-én egy újabb rendkívüli közgyűlést megtartását határozta el, melyen alaptőkéjét újabb 1750 drb részvény kibocsátásával 1.500.000 koronáról 1.850.000 koronára emelte fel. Az új részvények szintén 1204 koronás árfolyamon bocsátották ki s azonnal fizetődök be. Az újabb kibocsátású részvényeket legnagyobb részben Almáskamarás és Elek német gazdaközönsége jegyezte le.

Az Aradi Kereskedelmi Bank r.-t. egyben Almáskamarás és vidékén levő számos üzletfele régi óhajának eleget óhajtott tenni, amikor ezen újabb tőkeemelésrel kapcsolatban Almáskamarás székhellyel, Nagykamarás, Dombótos, Kunágota, Kevermes és Megyesegyháza községek bevonásával egy fiókintézet létesítését határozta el, mely fiókintézet hivatva lesz a nevezett községek gazdaközönségének hiteligényeit kielégíteni.

Végül pedig a közgyűlés az igazgatóválasztmányt egészítette ki, új tagokul beavasztotta Aradról: Kintzig János, Arad város főispánját, Dr. Lakatos Ottó minorita rendfőnököt, Bayer Györgyöt és Papp Istvánt. Elek-ről: Wittmann János országgyűlési képviselőt, Hammer Miksa, Wittmann Ferenc, Singer Marton, Strifler Miksa, Zielbauer Adam, új. Mauler György földbirtokosokat. Almáskamarásról: Schipper János rom. kath. plébánost, Schauer Gyula, községi jegyzőt, Strifler Adam községi bírót, Hack János, Lehmayér József földbirtokosokat. Opéskáról: Momák Flóris községi jegyzőt. Pankotáról: Mahler Mihály földbirtokost. Aradszentmártonból pedig Knián János községi bírót és Messer Antal földbirtokost.

FOG- somések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevel azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogcsorok szájpádás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek elválogatása, fogak leucrose és hibás fogcsorok átjavítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújtok, hogy még a legkényesebb esetekben is a legelőkeltebb mértékben megfelelhessek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

Miniszeri elismerés a hadikölcsönért.
A pénzügyminiszter az 1914. évben kitört világháború dicsőséges megvívhatása érdekében kibocsátott magyar állami hadikölcsönök sikerének előmozdítása körül szerzett érdemek elismerésül 5 császári és apostoli királyi felségének Bécsben 1916. évi augusztus hó 30-án keletelt legfelsőbb elhatározásával nyert felhatalmazása alapján folyó évi november 20-án: Bernát Ferenc mondorlaki körjegyzőnek, Bing Hugó ügyvezető bankigazgatónak, Bognár Károly zarándnádasi körjegyzőnek, Bokor Alajos iskola igazgatónak, Bolyos Alajos főszolgabírónak, Campian György óvarsándi helyettes körjegyző, Csécsi Imre aradi református lelkész, Czeiler Gizella aradi községi elemi leányiskolai igazgató, Deusch Károly aradi bankigazgató, Faragó Rezső aradi bankigazgató, Farkas Aron marosborsai körjegyző, Farkas Elek Szeghalom község jegyzője, Ferch Rezső Perjámos község jegyzője, Frint Lajos aradi ágostai evangélikus lelkész, Gasser Mihály peleskefalvai körjegyző, Gombos Antal pankotai állami igazgató tanító, Gömöri Károly arad-csalai állami igazgatótanító, özv. Gross Károlyné, született Polgár Anna aradi leányiskolai igazgató, Hehs Béla aradi bankigazgató, Heinrich Sándor aradi bankigazgató, Hruzek Béla az Ujarad és Vidéke Néphank igazgatója, Janesovics Ferenc aradi főreáliskolai igazgató, Karoliny Mihály az aradi tanítóképző intézet igazgatója, Kehrer Károly aradi királyi tanfelügyelő, Kenedi Ervin aradi bankigazgató, Keresztes Arzén aradi községi elemi iskolai igazgató, Kovács Béla maradnai kereskedelmi iskolai igazgató, Körendy József siklóai állami igazgató-tanító, Lakatos Ottó dr., a magyar minorita-rend főnöke, Landár Kánda újszentannai állami tanítónő, Lászlóffy István az ujaradi járás főszolgabírája, Lits Antal a Függelenség szerkesztője, Marinkovich Mihály Almászegres község jegyzője, Marinkovich Péter aradi elemi fiú iskolai igazgató és Momák Flóris Opécska község jegyzője részére elismerő okleveleket állított ki.
= **A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási R.-t.** igazgatósága közhírré teszi, hogy tekintettel az előrehaladott időszakra, Zemun és Belgrád közötti átkelési hajójáratok közül a Zemunból Belgrádba reggel 5:30-kor és este 8:30-kor és a Belgrádból Zemunba reggel 6-kor és este 9-kor induló átkelési járatok f. évi november hó 24-től kezdve további intézkedés elmaradnak.

Uj könyvek.

* **A világháború naplója.** A Magyar Könyvtár Ily című becses és tartalmas sorozatának most már XI. füzetét jelent meg, amely az 1916. január-februári eseményeket mondja el röviden, hiteles adatok alapján. A füzetet a Lempel R. (Wodianer F. és fiai) cég adta ki; ára 60 fillér.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. november 26-án vasárnap:
Országos gyász miatt a színház
A meztelenséget jelöl:
Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Özv. Kaufmann Mátvásné, szül. Gál Mariska, úgy a maga, mint gyermekei és a rokonság nevében fájdalmas szívvel tudatja, hogy forrón szeretett férje, a felejtethetetlen apa, após, nagypapa és jó rokon

Kaufmann Mátvás

életének 66-ik és boldog házasságának 32-ik évében folyó évi november hó 24-én délután 6 órakor, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült.

Drága halottunkat folyó hó 26-án, vasárnap délután fél 3 órakor fogjuk a gyászházból a gyoroki izr. sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Nyugodjék békében! Áldás emlékére!

Gyorok, 1916. november hó 25-én.

Kaufmann Béla, Kaufmann Irén férj. Dr. Rácz Rezsőné, gyermekei. Hirsch Ignác szül. Kaufmann Lotti, özv. Hoffer Adolfné szül. Kaufmann Cecília, özv. Schlesinger Flórisné szül. Kaufmann Rezső, Kaufmann Nándor, testvérei. Dr. Rácz Rezső, veje. Hirsch Ignác, sógora. Kaufmann Lajosné szül. Friedmann Mariska, Kaufmann Nándorné, szül. Löwy Vilma, sógorónői. Rácz Arnes, unokája. 6059

Rézgálicot

svéd gyártmányt 96—98%
réztartalommal ajánlok.

Tekintve, hogy a monarchia gyárai a háború társalma alatt rézgálicot egyáltalában nem állítanak elő, az egyéb forgalomba hozott áruk csak éretlen anyagok, melyek rozét még tartalmaznak. Figyelemetemet a n. é. közönséget, hogy rézgálicot csak úgy vásároljon, ha az eladó a réztartalmat és a gyártmányt garantálja.

Tisztelettel

Donáth Simon,

Arad, Vecsey-u. 4. Telefon 524.

ARADI KOZLONY

1916. évi december hó 1-től új előfizetést nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

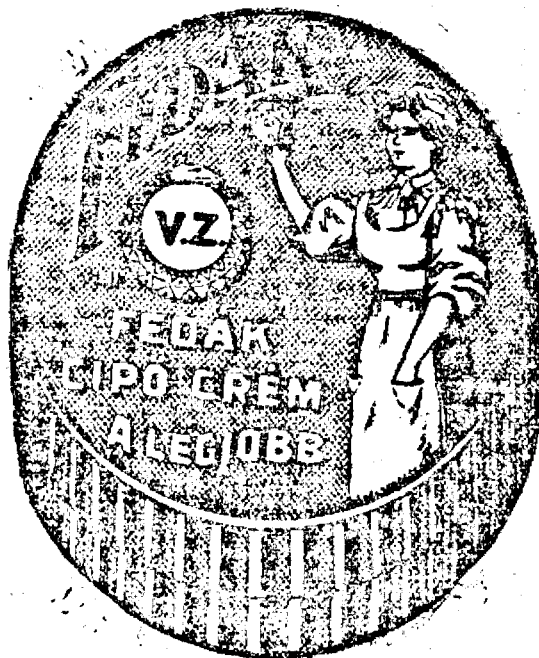
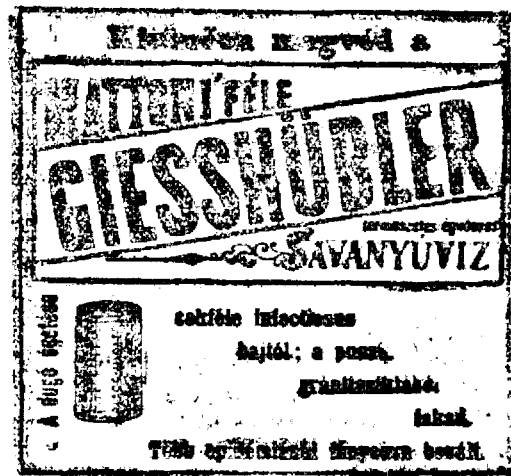
Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

BIESEN

az őszi időny beálltával

FEDAK-CIPÓKRÉM

szükségletet idejekorán beszerezni. Dacára a mai nehéz viszonyoknak, sikerült az előállításához szükséges legújabb nyersanyagokat nagy áldozatok árán csekély mennyiségben beszerezni, úgy, hogy az ebből gyártott

FEDAK-CIPÓKRÉM

Kérjen mindenütt

Óriás FEDAK-CIPÓKRÉMET

Egy doboz ára 50 fillér.*

Leánynevelő-intézet

(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondos nevelés. Magántanulók előkészítő tanfolyama. Zene és idegen nyelvek oktatása.

Székely Ilonka

okl. tanítónő

Arad, Batthyány-utca 10. sz.

Telefon 933. 1716

Divatos

Fűzők és különlegesek

úgy készen, mint méret után a legjobbak készülnek

Pilcz Irma

tűzőkészítőnő

Arad, Deak Ferenc-u. 6. sz.

Rum-likőr

essentiák és kompozitók

„RUMAROM”

50 filléres üvegekben,
2 liter finom Tea-rum
készítéséhez, kereske-
dőknek 40% rabat ár-
ban.

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. 501

Interurbán telefon 592. szám

27—1916. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1916. évi P. 3246/2. sz. végzése következtében Dr. Köpf János aradi ügyvéd által képviselt Aradhagyattjai Takarékpénztár Részvénytársaság javára 90 kor. s jár. erejéig 1916. évi május hó 15 én foganatosított kielégítési végrehajtás útján és felülfoglalt és 700 koronára becsült következő ingóságok, u. m. borprés és sertés nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a világi kir. járásbíróság 1916. évi V. Pk. 797/2. sz. végzése folytán 90 korona tőkötveletés és ennek 1914. évi július hó 31. napjától járó 6% kamatai 1/2% váltódíj és eddig összesen 51 kor. 35 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig, Világos községben, végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására 1916. évi november hó 27-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvények 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A helyszínére a község házatól lesz az indulás.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat másek is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világos, 1916. évi november hó 12. napján.

Tauránszky

6002 kir. bír. végrehajtó

Saját termésű, kitünő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon,
Deák Ferenc-utca 49. szám.

Permetező- javítások,

Patent

kutszivattyuk,

Patent

borszivattyuk,

Patent

tűzifecskendők,

Patent

kályhacsövek,

a legnagyobb fűtőanyag megtakarítással

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyu készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Ez a rendelkezés ételek édesítésére szolgáló, s hintőkben tartott porcukor kiszolgáltatását nem érinti.

4. §. A jelen rendelet szövegét az 1. §-ban megjelölt üzletek és üzemek helyiségeiben 1 példányban szembetűnő helyen ki kell függeszteni és azt állandóan olyan állapotban kell tartani, hogy világosan olvasható legyen.

5. §. Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármily módon közreműködik, az, amennyiben esolekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.
Green, főkapitány.

Használt csomagolópapíros

megvételre kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

7392

Földbirtokosoknak

15-65 évre törlesztéses jelzőlog, állami, megyei, városi s nyugdíjalappal bíró magánintézetek tisztviselői, nemkülönböztetve századostól felfelé katonatisztek részére

10-30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósítat

a „Budapesti Kölcsönkövetítő és Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.
Bővebb felvilágosítást ad Bonyhád József ur megbízottunk
ARAD, Kapa-utca 47. szám, csak délután 3-4 óra közt.

Szakértelem nélkül nincs kellő termés!

A szőlősgazdák nagyrésze évek óta azért szüretel oly keveset, mert szőlőit megfelelő gondozásban nem részesíti és borát helytelenül kezeli. — Minden, a szőlő- és borkészítés körébe tartozó munkára megtanít a

„Borászati Lapok”

szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, IX., Unó-ut 25., Köztelkek,

mely vasárnaponként jelenik meg.

Mutatványszámot kívánatra három héten át küld.

24816—1916.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. Ministeriumnak az italokhoz kiszolgáltatható cukor mennyiségének és a kiszolgáltatás módjának szabályozása tárgyában kelt 3165—1916. M. E. sz. rendeletét a következőkben tesszem közzhírre:

1. §. Ételeknek, illetőleg italoknak kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, kávéházak, kávéházak, cukrászdák, szeszes italok kimérésére szolgáló helyiségek, egyleti jellegű és más étkezőhelyek) cukrot italok mellé csakis a jelen rendelet 2. és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszolgáltatni.

2. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben cukrot az ott kiszolgáltattott italokhoz csakis az itallal együtt és az alább megjelölt adagolásban szabad kiszolgáltatni:

a) Egész adag italhoz kocka-kristály, vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 3 darab nagy kockát, vagy 4 darab kiskockát. b) Egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály vagy porcukrot 13 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 2 darab nagy kockát, vagy 3 darab kiskockát. c) Kis csészékben vagy kis pohárban kiszolgáltattott italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 9 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2 darab kis kockát.

A kis kockacukor súlya jelen §. alkalmazásában nem lehet több egyenként 4.4 g annál, a nagy kockákban kiszolgáltattott cukor összsúlya pedig nem lehet több az a) a), illetőleg c) pontban megjelölt összes mennyiségénél.

3. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben tilos cukortartókat az asztalokra elhelyezni, továbbá cukrot a fogyasztók között oly célnél körülbáráni, abból az egyes személyek tetszésük szerint fogyasztanak.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyvizketőség biztos meg-

szüntetésére legjobb szer a

FRIGIN.

Ára ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra.

Ára használati utasítással együtt 1 korona.

Poecokák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb

állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.
Ára 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-tarabán

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alpittatott 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Veszek waggontételekben kiégett (már kifőzött) törkölyt, ab vasuti állomás waggonba rakva, fizetve ottan. Árajánlatot kérek.
Schön Andor, Budapest, V, Honvéd-utca 8. sz.

6617—916.

Hirdetmény

a házbérjövdelem bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1917. évre való érvénnyel kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium 1916. évi 107800 sz. alatt kiadott rendeletével az 1916. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbérjövdelem bevallására kötelezve van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonszösség esetén az összes tényleges birtokosok;

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjogu, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Felbírattak tehát a vallomásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál november hó 2-ikétől kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújtsák be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers bérjövdeleme. Nyers jövdelemnek tekintendő együttvéve mindaz, amit a bérlő a bérlőtárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, abban az esetben szigorúan büntetetik.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomásra kötelezettek a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett. Ha a vallomás adására kötelezett a vallomási ívet kiállítani nem tudná, vagy hadbavonulása folytán ezt nem tehetné, a községi vagy városi közegek (jegyzők, városi adóhivatalok) kötelesek a vallomási ív kiállításánál hivatalból díjtalanul segídeni, illetőleg a tollba mondott vallomás alapján a vallomási ívet a fél nevében kitölteni s ennek megtörténtét hivatalból igazolni. Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben, ha a bérlők a vallomási ívet szabályszerűen kiállítják, de a hadbavonult vallomásra kötelezett fél azt alá nem írhatja. A megadkozásnak megtagadása — a közadók kezeléséről szóló 1909. évi XI. t. c. 102. §-a (1913: 50.000. sz. hiv. összeállítás 197. §. d) pontja) értelmében — minden egyes esetben 5—50 K-ig terjedő bírsággal büntethető.

Kelt Arad, 1916. évi október hó 19-én.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. e. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezeltem betegeimet, foghuzas teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás után.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szájpallás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mörseket díszes méretű készítenek. Decses partfogásat kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig. Videkiek 24 óra belül kielégíttetnek. 1127

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyes ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben teszem közzhírré:

Korpát, köles-takarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorazörpöt, (nielasse-t) szárított répaszeletet, valamint szárított moslék és törkölyféléket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomvállalat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott orlési tanúsítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére öröltet, az ezen öröltésből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az öröltető átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatának takarmányozására használhatja fel, s ha tartani okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendszer minőség mellett min-ként (100 kg.) tisztasultra a következőkben állapítatik meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermázsánkénti legmagasabb árai:

Korpa K 20. Köles takarmányliszt K 36. Köles héj K 16. Répcapogácsa K 30. Vadrépcapogácsa K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított körtörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodóállomáshoz való szállításnak és a berakásnak költségeit is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak úgy beltöldei mint külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4135—1915. M. B. szám alatt kiadott rendeletei, (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 3. és 7. §-ában, valamint a 4133—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalkotására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek azzal egészítettek ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, ez iránt a földmivelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.
Green, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sarkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bence a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, linom fűszeres ízű, zsongyú, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeleg részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” lólyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppo lólyadék ára használati utasításai 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul, a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzését vigyázzon kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerőgáz a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájuveget desinficálja, utólag igen kellemes. Ara egy porcellán-szelenecenek 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ARPÁD

Gyógyszertára Arad, Andrássy-ter 22. sz. (Megyei házzal szemben.)

KURZER BERTALAN

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Benes Testvérek vegyi gyár, Győr. Alapítva ott 1900. Évi termelés 15 millió doboz

PYRAM

CIPŐ=KRÉM

8 fillér
(1 levelezőlapért) a költsége, ha főérjegyzéket kerli, melyet kívánatra díjtalanul küldök.

Első órágyár: Konrad János os. es kir. udv. szállító Brúx 1100. sz. Csehország.

Nikkel v. acél horgony-órák K 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100.

Ujdonság!!
Népszerűbbek a kézzel készültök. — Egy házban sem készíthetők. Különösen ajánlatos vasúti és posta-hivatásoknak, iparosoknak, hivatalnokoknak, gazdaságoknak, munkásoknak a

kézi varró ár.
Stéppítésel varr mint a gép. Bőrtárgyakat: mint lószerszámot, cipőt, szőnyeget, vibrálókat, zsákokat, kosztakarót toltogatunk vele.

Praktikus a hadban álló katonáknak is! — Gyönyörűnek és vizionterestőlnek engedelme. Kézi varró ár kellekkel és három különböző típusú Kor. 4.20 fill. Utányer mellett portómentes. Kiszárolás képrissel: 7000

LACHMANN P. E.
Bécs, IX., Mosergasse 3. Aht: 14. Tábori postaküldemények csak az összeg előzetes beklidése ellenében.

Világoson
a kis kut hegyen (gyalu kis kut)
egy 8 kat. hold szőlő
eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Villamos szerelőket
azonnall belépésre
K E R E S
a hódmezővásárhelyi villamtelep. Ajánlatok fizetési igények megjelölése mellett emittet telephoz küldendők.

Házi szappan
3 és 6 éves
eladó.
Ujmelaka, Baross Ferenc-utca 7.
Ugyanott tojás is kapható.

Kitünő
kozmetikus archámlasztó kapható
saját kezel sre is 7 koronáért.
Batthyány-utca 10. sz., II. udvar, ajtó 5.

Gerson Nándor
rövidáru nagykereskedő
Arad, Szt-István-utca 1/a. szam.
Ajánl a legolcsóbb napi árakban rövidáru, galanterie, írószere, papíráru, gyertya es cipőkremet. :- Csakis személyesen tett előjegyzéseket
f. hó 27-től december 2-ig elfogad naponta reggel 8-tól, este 6-ig.

Bérbeadó
előnyös feltételek mellett 10.0 kat. hold
illetményföld
a csálai határban. Bővebbet Ecsebet-körut 26. szám alatt, (I em, 5. ajtó).

Legjobb fogviz
több nemzetközi kiállításon legmagasabb kitüntetésben részesült.
500 koronát Bertilla.
fogvizének használata mellett, üvege 1 kor. valaha smét fogfájást kap, vagy a szája büzlík. Ed. Bertilla-Winkler, utóda L. Pian Wien, X., Göethe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban es drogueriában. Aradon: G. Földes Kélemen, Deák Ferenc u. 11. sz., Hehe Vilmos, Batthyány-u., Hajós Árpád gyógyszerárban es Vojtek es Welez drogueriájában. Vidékre — ahol nem kapható — küldök 7 üveget kor. 7.20 bérmentve. Kérjük mindenütt határozottan Bertilla-féle fogvizet. Hamisítványok bejelentői díjaztatnak.

Földbirtokot
100—200 holdasat,
megvételre
keresek.

Hizlalt elsőrendű sertésus kimérése.
Tisztelettel tudatom a n. 6. közönséggel, hogy Arad sz. kir. város közönsége tulajdonát képezett 220 drb. hizlalt sertések levágatását megkezdettem.
A sertések husa, Aulich Lajos-utca 16. számu hentesüzletben lesznek kimérve. Tekinve, hogy hetenként 25—30 drb. hizlalt sertés kerül levágás alá, állandóan friss hus áll a n. 6. közönség rendelkezésére.
Szíves pártfogást kér
Simandén György,
nentes mester.
Telefon szám 1139.

Kosztolányiné
Arad, Ferdinánd-utca 7.
Tüzifa
wagentételekben megrendelhető Weisberger Sámusi utódánál.
Körösvölgyi pá inka
raktárban
ARAD. Telefon sz. 651.

Postaladákat
öt nagyságban, 85 drg. faladákat s minden méretű ladákat szegeszlonlul helyben szegeszve is, megrendelésre
jutányosan szállit
Braun Adolf
ladagyár es fakeskedés, Arad-Uj-mikelaka.
Telefon Arad 752. SZ.

Világoson
a Fő-utcaán levő, belt-helyiségre igen alkalmas
1 pince és 4 szobás
házam 1917. január 1-től
kiadó.
Bővebbet:

Tamás János
tulajdonosnál Világoson.

Zongora javítások
és hangolások
ugy helyben, mint vidéken pontosan eszközöltetnek.
Ehrbar Henrik
zongorahangoló
Arad, Batthyányi-u. 26.
Városi zeneiskola.

